

పత్రిషాటి శతకరత్వావులి - 3

కవి
అభినవ వేమన
పత్రిషాటి రమేష్ నాయుడు

ఆంధ్రప్రదీప్ పత్రాలు

శ్రీ గురజాల జగన్ మాహాన్ నాయుడు
భార్య : ప్రతిష్ఠ
కుమారుడు : సతీష్ చాదల

కు
శ్రావణ వేంక
పత్రపాణి రమేష్ నాయుడు

పుస్తక ప్రచురణ కర్త

శ్రీ గురజాల జగన్ మాహాన్ నాయుడు గారు

GJM Trust Bengaluru, Chittoor.

అధికారి

ప్రా. లాలి బ్రాహ్మణ, పగ్గిల్లు, దామోదరాల్ ప్రా. (ప్రా.ప్రా.)

ఫోన్ నెంబర్, టెల్ఫోన్ నెంబర్ - 9171222222, ఫోన్: 0491770037

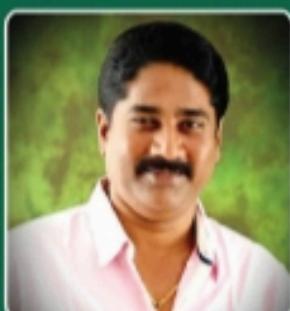
అంకేతం

శ్రీమతి & శ్రీ గురజాల రజని చెన్నకేశవులు నాయుడు గారు
జి.ఎసి.ఎం ప్రస్నల అధినేత శ్రీ గురజాల జగన్ మోహన్ నాయుడు గారి
తల్లిదండ్రులైన శ్రీమతి & శ్రీ గురజాల రజని చెన్నకేశవులు నాయుడు గారికి
ప్రత్యాపాచీ పత్రకరత్నావళి -3 దిన్పత్తం అంకేతం

కది : అభిసవ వేమన ప్రత్యాపాచీ రమేష్ నాయుడు

With Best Complements...

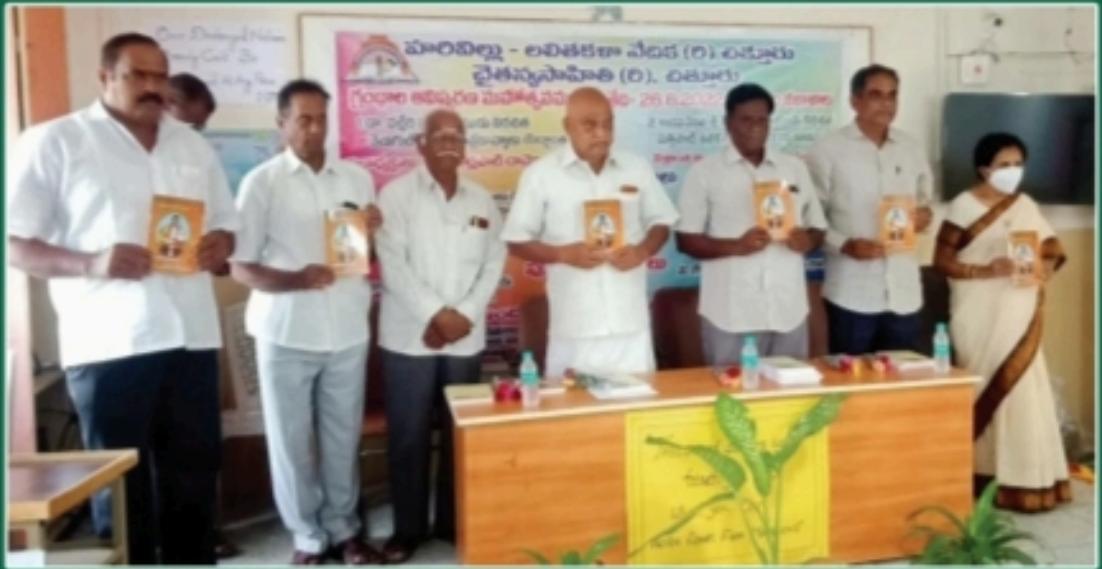
కె. సుధాకర నాయుడు

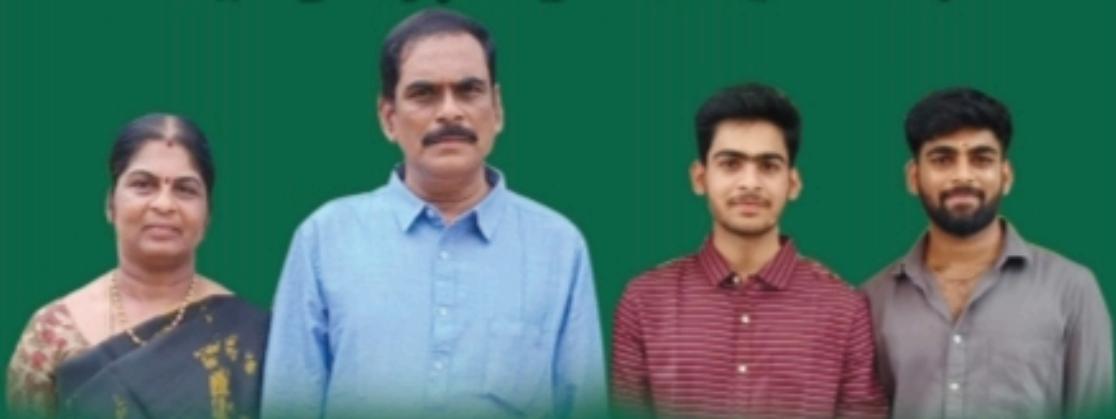
ఎ. రామాయులు నాయుడు (రాజు)

శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గ్రాలచే సందర్భమాలి, రత్నకం ఆచిష్టన్రమ

హరిచిల్డు చిత్తారు ఆధ్యాత్మిక ప్రశ్నాపన - 2 ఆచిష్టన్రమ

ప్రతిష్ఠాత్మక అస్సులు

రమేష్ నాయుడు.

ప్రతిష్ఠాత్మక తరువాత ప్రణయ్

కవి పరిచయం

పత్రిపాటి రమేష్ నాయుడు అభినవవేమన బిరుదాంకితులు, సెకండరీ గ్రేడ్ ఉపాధ్యాయులు, మండల పరిషత్ ప్రాధికి పాఠశాల దామలచెరువు తిరుపతి జిల్లా.

వీరి తల్లిదండ్రులు శ్రీ పత్రిపాటి రామచంద్రనాయుడు గారు శ్రీమతి పద్మావతమ్మ గారు. 1968.నవంబరు 19 తేదీ న జన్మించారు. శ్రీమతి అరుణ వీరి ధర్మరథ్యా. వీరికి ఇద్దరు కుమారులు పత్రిపాటి ప్రణయ్, సాప్తావేర్ ఇంజనీర్ చెంచై, పత్రిపాటి తరుణ్ ఇంజనీరింగ్ విద్యార్థి. K.L.P. విజయవాడ. స్వస్థలం కుక్కలపల్లి, దామలచెరువు, పాకాల మండలం, ఉమ్మడి చిత్తూరు జిల్లా ప్రస్తుతం తిరుపతి జిల్లా.

దామల చెరువులో ప్రాధికి మరియు ఉన్నత పాఠశాల విద్యాభ్యాసము, పాకాల ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాలలో ఇంటర్మిడియట్ విద్య, తిరుపతి శ్రీ గోవిందరాజ స్కూల్ ఆర్ట్స్ కళాశాలలో బి.ఎ., పూర్తి చేశారు. ఆ తరువాత శ్రీ వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం నుండి ఆర్థిక శాస్త్రము, రాజనీతి శాస్త్రము, మధురై కామరాజ్ విశ్వవిద్యాలయం నుండి అంగ్రెంలో ఎం.ఎ పూర్తి చేశారు. అన్నామలై విశ్వవిద్యాలయం నుండి బీ.ఈడీ పూర్తి చేశారు.

రచయితగా ఇప్పటివరకు ఏడు పుస్తకాలను ముద్రించారు. ఇప్పటివరకు 1500 కు పైగా ఆటవెలది/సీని పద్మాలు రచించారు.

1. దేశమే గతిన బాగుపడునోయ్, 2. సమాజపు సమాధి, 3. ఎందుకంటే? మేం మనుషులం, 4. పత్రిపాటి శతకరత్నావ్యథి 5 తెలుగు భాషోద్యమ శతకం 6.పత్రిపాటి శతకరత్నావ్యథి -2. 7. సందమూరి శతకం.ఇప్పుడు పత్రిపాటి శతకరత్నావ్యథి-3

మొత్తంగా 12,000 కాపీలను గ్రంథాలయాలకు, ఉపాధ్యాయులకు, విద్యార్థులకు మరియు బహుమతులు వచ్చిన పిల్లలకు అందజేయడం జరిగింది. తన రచనల్లో నాలుగు శతకాలు అందులో రెండు దిశాతకాలు ఉన్నాయి

“పత్రిపాటి మాట పసిచి మూట” మకుటంతో పత్రిపాటి శతకరత్నావ్యథి రెండు పుస్తకాలు విడుదల చేయడం జరిగింది. “తెలుగు వెలుగు నింపు తెలుగువీర” అనే మకుటంతో తెలుగు భాషోద్యమ శతకము శ్రీమతి గల్లా అరుణ కుమారి గారు శ్రీవిష్ణురాణి చేశారు.

“నందమూరి వంశ నాయకుండు” అనే మకుటంతో నందమూరి శతకం రచించి
శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారి చేతుల మీదగా ఆవిష్కరణ చేశారు.

తెలుగు అధ్యాపకుల సంఘం, బెంగళూరు గౌరవాధ్యక్షులుగాను, హరివిల్లు
లలిత కళావేదిక చిత్తూరు ఉపాధ్యక్షులుగాను, ఐక్య ఉపాధ్యాయ ఫైడరేషన్ తిరుపతి
జిల్లా కోశాధికారి గాను విధులు నిర్వాపిస్తున్నారు. అనేక సాహితీ సంఘాలలో
సభ్యులుగా ఉంటూ...తెలుగు భాషాభివృద్ధికి కృషి చేస్తున్నారు.

పొందిన అవార్టులు, సన్మానాలు

2020 లో అమర రాజు కంపెనీ అధినేతలు శ్రీమతి & శ్రీ గల్లా
అరుణకుమారి రామచంద్ర నాయుడు గార్లచే ‘అభినవవేమన’ బిరుదు ప్రదానం.
2018 లో సమాజపు సమాధి పచన కవిత్వానికి, 2022 లో పత్రిపాతి శతకరత్నావళి
-1 ఛండోబద్ధ సాహిత్యానికి కుపుం రెడ్డిమ్మ సాహితీ పురస్కారం లభించింది.
‘సహస్ర కవి మిత్ర’ తెలుగు కవిత వైభవం ప్రైదరాబాద్ వారిచే (2017)
గుర్రం జాపువా సాహిత్య పురస్కారం. చిత్తూరు జిల్లా రచయితల సంఘం వారిచే
(2018)

శ్రీ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి స్నారక అవార్టు ఛండోబద్ధకం రాష్ట్ర స్థాయి తృతీయ
విజేత(2022)

ఉగాది పురస్కారం చిత్తూరు జిల్లా కలెక్టర్ గారిచే (2022)

చిత్తూరు జిల్లా ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ అవార్టు(2019)

శ్రీ పొట్టురామ హరికృష్ణ గారు నిర్వహించిన ప్రపంచా రికార్డు కవి సమ్మేళనం
అనంతపురం(2017)

తెలుగు సాహితీ సాంస్కృతిక సమితి పలమనేరు(2019 , 2021)

గురజడ భోండేషన్ ఉగాది పురస్కారం(2018)

గార్దెయ సాహితీ పురస్కారం సదం (2019)

మదనపల్లి సాహితీ కళా వేదిక పురస్కారం(2019)

గీతాంజలి స్నారక సాహితీ పురస్కారం చిత్తూరు. (2024)

ప్రశంసా పంచరత్నాలు

ఆ.వె.॥ పత్తిపాటివంశ పరమసౌభాగ్యమై

పుట్టి విద్యలందు దిట్టయగుచు,
కవితలల్లు నేర్చు గాంచి పద్యమ్యుల!
వేలు వేలు ప్రాయము విజ్ఞాపితడు.

శతావధాని ఆముదాల మురళి,

అ.వె.॥ శ్రీరమేశుడున్న శేష్యుడొదేశిక,
వర్యుడతని వ్యాదయ పడ్చు మందు,
కావ్య సౌరభములు కదలాడు చుండును!
పారకులకు బ్రతుకు పారమగుచు.

తే.గీ.॥ మెత్త మెత్తని పదముల మేళవించి,
క్రొత్త క్రొత్తగు భావాల గుస్తరించి,
హత్తుకొని యాడు పద్యాల నల్లు సుకవి,
పత్తిపాటి సుధీంద్రుడు ప్రథితయతుడు.

కం.॥ ప్రతిదినమును పద్యమ్యుల
ప్రతముగ విరచించు నిష్టవదలక మేలా!
శతక సృజన గావించిన
మతి మంతుడు పత్తిపాటి మాన్యుడు భళిరా !

తే.గీ.॥ రసము చిప్పిల్లు పద్యాల ప్రాయగలడు,
పద పదార్థాల నాడిని పట్టగలడు,
తెలుగు జాతి సత్కృతిని నిలుపగలడు,
శ్రీరమేశ నాయుడు గుణ శీలయుతుడు

శుభాకాంక్షలతో....

శతావధాన కౌముది, ఆముదాల మురళి

తిరుపతి, 9440432683.

స్వందన

డా॥ వల్లేరి హరినాయనుడు

సీసం: కమ్మని కవితలు కమనీయముగ ప్రాసి,
జన జాగ్రత్తిని గూర్చ చాటినావు,
పలునీతి పద్మాలు ప్రాకటంబుగ దెల్చి,
సంఘ చైతన్యంబు సలిపినావు,
పారకులెల్లరు బాగుస్వదని మెచ్చి,
జేజేలు పలుకంగ జేసినావు,
ఆటవెలదులచే నాడించి నాట్యమ్ము,
చిత్తముల్ రంజింపజేసినావు,

ఆ.వె. పత్రిపాటి శతక పద్మములను ప్రాసి,
తెలుగు ప్రజకు హితము తెలియజేసి,
ధన్యదైతివీవు ధర పారకులు మెచ్చు!
ఇకను సాగు గాక యిట్టి సరణి.

తే.గి. బ్రిహ్య పట్టపురాణి నీవద్దజేరి,
కవితవర్షము కురిపించే కరుణమెరయ,
అందరభినవ వేమనా యనెడి బిరుదు,
సార్థకము జేసితివి నీవు జగతి యందు.

కం: చదివితి నీ పద్మంబుల
ముదమొందితి మిగుల ప్రీతి బొందుట కతనన్,
మృదు మధురము నీ కవనము
వదలదు నా మదిని పత్రిపాటి రమేశా(కవీశా) !

ఇట్లు

డా. వల్లేరి హరి నాయనుడు, M.A., Ph.D
విశ్రాంత ఆంధ్రప్రాంతములు,
P.V.K.N. డిగ్రీ కళాశాల చిత్తూరు,
చరవాణి : 94412 65272.

శ్రీ గణేశ శారదా గురుబ్యోనమః

గురూక్తి

యోగః కర్మసు కౌశలమ్” అని గీతాచార్యుని సూక్తి.
అనగా కర్మలందలి కౌశలమే యోగము అని అర్థం. ఏ పనిలోనైనా
నైపుణ్యం సంపాదించడానికి చేసే నిరంత సాధన యోగమాతుంది.
అట్టే యోగం వల్ల ఒక దివ్యానుభూతి అపరిమితానందం,
అనుభవించడం ఒక అధ్యష్టం .

దా॥ గుడివాడ
అన్నయ్య నాయుడు

ఆశ్చ పత్రిపాటి రమేష్ కూడా ఈ కవితా కళా రసానుభూతిని తన నిరంతర
రచనా సాధనలో ఆస్వాదిస్తున్నాడనడం ఆతిశయోక్తి కాదు. ఈ రచనా కృష్ణిలో అతనికి
తన గురు పరంపరలపట్ల గల తన వినయ విధేయతలు వారి ఆశీస్సులకు ఆలంబన,
ఆపై దైవానుగ్రహం పురాకృత పుణ్య పరిపాకం.. ఆ చదువుల తల్లి వాత్సల్యపు శీతల
స్ఫుర్తకు పొత్తుడైనాడు. తెలుగులోని యాభై అరు అక్షరాలతో చేసే అర్థవంత, అద్భుత
విన్యాసము. ఒక నిజధృతా బంధుము ఆ బంధుము కల్గించే శబ్ద మాధుర్యము. కర్కపు
భగ్యమైన ఆ మాధుర్యము వల్ల కలిగే రసానుభూతి వెరసి కవిత్వం. ఈ కవితా కళారాధన
చేస్తున్న రమేష్ ధన్యుడు. ఇంకా ఎన్నో.. మరెన్నో రచనల్ని తన కలం నుండి
జాలువారదానికి ఒక చక్కటి వాతావరణాన్ని, నిబద్ధత తోచి సంయమాన్ని, అంకురిత
దీక్షకు బధ్యదుకావాలి రమేష్. అప్పడే తన యత్నం ద్విగుణిక్యతమై, అంచెలంచెలుగా
లక్ష్మిశిఖరాలను అందుకోగలడు. సాన్నాన, సత్యారాలకుగాక, తన ఆత్మానందానుభూతిని
పదిమందికి నిస్సంగ బుద్ధితో ముందుకు సాగాలి.

కపులు పండితులు కావడంలో సందేహం లేదు గాని, పండితులందరూ
కపులు కాలేరేమో!. ఆ భావనా బిలం ఆ అక్షర విన్యాసం. ఆ వాక్యపురత కపులకు
మాత్రమే సాధ్యం. నిరంతరం అనంత సాహితీ సాగరంలో శ్రమకోర్చి ఈదాలి. ప్రకృతి
సౌందర్యాన్ని ఆస్వాదించాలి. మానవ మసీష్ట మనోభావాల్ని సునిశితంగా పరిశీలించి,
విశ్లేషించు కోవాలి. సామాజిక స్ఫుర్త కలిగి ఉండాలి. ఇప్పుడైనా కవితకు ఉపకరణాలు.
పండితులకు సూత్రబంధాలు, నిబద్ధతలు ముఖ్యం. కవి నిరంతరుడు, తాను సమాజానికి
బధ్యుడు. అవసరమయితే హద్దులు దాటుతాడు. అది సామాన్యాని కొరకు మాత్రమే.
అట్టే కవిహృదయం రమేష్ కు ఉంది.

ఆయన కవితలో సంఘనసంస్కరణ, విచ్చిన్నకర శక్తుల ఆట కట్టించడం ఉ
ంది. ఆధునిక రాజకీయమ్మన్యుల చర్యలను నిర్ఘయంగా విమర్శించడం,
మాతృభాషాభిరుచి, మాతృ భక్తి, పంచీ సుగుణాలను, తన కవితలో సరళంగా, సహజంగా
ప్రాణిపర్చింపగలిగారు. రమేష్ లో ఒక్కటే ధ్వేయం తన పందలాది పద్య సూక్తులలో

చదివిన వేలాది పారకులలో పదిమందినైనా తన ఆశయం వైపు మరలించ గలిగినా ధన్యుడగుట తథ్యం. నాకు నచ్చిన ఒకటి రెండు పద్యాలు మచ్చుకు....

పుస్తకంబు చదువ పూజింప ఫలితంబు,
పుస్తకంబు హస్త భూపతింబు,
పుస్తకంబు లేక పుణ్యంబు లేదయా..! 132
లాల పోసినట్టు లాలించినట్టుగా,
గోరుముద్ద తినగ కోరినట్టు,
తెలుగు సుడిని దిద్ది నెలుగులు పంచమా... 9

ఈ కవితా ప్రవాహంలో బండరాళ్ళ తాకిడి, సుడిగుండాల మునకలు, సుదీర్ఘ సమాస సంక్లిష్ట పరబంధ కష్టాలు లేవు మందాకినీ నదిలో రాజహంస హాయిగా ఈదినట్టు పారకుడు అశ్చిదంగా, కవితను ఆస్యాదించవచ్చు. రచయిత తన ప్రతిభను, రచనా వ్యాపంగాన్ని మరింతగా మెరుగులు దిద్దుకోవడానికి పోతన, తిమ్మను, మొల్ల వంటి పుర్ణ కవుల, జంధ్యాల, జాపువా, రాయపోలు వంటి ఆధునిక కవుల రచనలు చదివి ఆస్యాదించాలి. ఎన్నో మరెన్నో మంచి కవితలు వెలయించాలని నా ఆకాంక్ష.

ఆమె: పత్తిపాటి పంశ వారాళ్ళిచంద్రుడై, ఆశ నింపెనోయి యశము తోడ,
భావితరము వారి భావితకుజ్ఞలమైన! ప్రగతి బాట జూపె ప్రాజ్ఞ మతిని.

కం. చల్లని చూపుల జల్లుల, తల్లి సరస్వతి రమేషు ధన్యుడు కాగన్,
ఉల్లము రంజిల కవితల, నల్లగ దీనించుననగ నాశింతుమదిన్!

ఆ.వె బుడిబుడి నడకల బుజ్జుయి వోలెను, జిలిబిలి కవితల నలరగజేసె,
అభ్యుదయము నొందు నవని రమేషుతా, సహజ కవుల యందు సన్ముతముగ

డా॥ గుడివాడ అస్సుయ్య నాయుడు,
విశాంత తెలుగు ఉపన్యాసకులు,
పత్తిపాటివారిపల్లె, దాములచెరువు,
పిన్. 517152, చరవాణి: 9491776837.

సవనీతములు
అభినందన పద్య మందారమాలిక

తే.గీ 1. సిరులు విలసిల్లు ధాత్రిలో చిత్రమైన,
మహిమ వెలుగొందు పాకాల మండలమును,
పాలకడలి పలెను బహు భాగ్యరాశి,
దామలచెరువు దసరారు ధరణి యందు.

రేజర్ల భాస్కర్ నాయుడు

తే.గీ 2. భువిని వెలసినా వైకుంరపురము నందు,
పత్రిపాటి వంశమ్మున వాసికెక్కె
తనరు పద్మమ్మ రామచంద్ర సుతుడుగను,
వాణి వరమున వెలసిన భాసుతేజి.

తే.గీ 3. అతడ వృత్తికంకితమైన ఆత్మబంధు,
అతడ యుత్తమోపాధ్యాయ చరితలోన,
అతడ విద్యార్థులందరి కంతరాత్మ
అతడ పత్రిపాటి రమేషుడులకీర్తి.

తే.గీ 4. పసిడి హృదయాల బంగారు బాట వేసి,
దేశ భక్తియు వినయంబు తెలియజేసి,
బాల బాలికల్ మదిలోన భానుడలై,
కన్న బిడ్డల రీతిగా కరుణ జాపి.

తే.గీ 5. పండితుడు, కవి, రచయిత పరమ గురువు,
కథకుడనమాన మేధావి గాయకుండు,
మేటి పత్రిపాటి రమేషు సాటి పచ్చు
వారు, వెదకిన దౌరకునే వసుధలోన.

ఆ.వె.6. కవిత యందు జిగిని కల్పించు చతురత,
కలదు కలదు నీదు కలమునందు,
కవితలల్లినావు కండ చక్కర వోలె!
తేఱ తెనుగు పదము తేనెలద్ది.

తే.గె.7. మధురమైన శైలి సులభమైన భాష,
ఉత్తమోతమమైన హితోక్కలెన్నీ,
తాను పత్తిపాటి రమేషు మాన్యదయ్యే!
అందుకో అభినందన చందనంబు.

తే.గె.8. సర్వవిధ సత్యవితయని సరసులెల్ల,
హృదయ కమలాల కడుమెచ్చి ముదమునొంద,
విశ్వమెల్లను కీర్తించు వివిధ గతుల,
పత్తిపాటి వెలుగుమండు భాస్యరుండు.

తే.గె.9. ఆయురారోగ్య భాగ్యంబు లందుకొనుచు,
బీడ్డలు శుభగుణు లగుచు విలువ గలిగి,
వేయి విధముల సత్కర్మ వెలుగ వలెను.
వెంకపేశ్వరుడిమృను వేద సిరులు.

ఇట్లు
రేజర్ భాస్యర్ నాయుడు
వికాంత తెలుగు పండితులు
కృష్ణపురం, దామలచెరుపు
ఫోన్ 8142068875.

అభినందన మాలిక

పత్రిపాటి రమేష్ నాయుడు గారు వృత్తి రీత్యా ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయులు. ప్రవృత్తి కవిత్వం. ఉపాధ్యాయుడుగా తనవిధులు నిర్వహిస్తూ, ఉపాధ్యాయ సమస్యలపై నిరంతరం గళమెత్తి నినదించే సంఘంలో నాయకత్వ బాధ్యతలు సమర్థవంతంగా నిర్వహిస్తూ, సమాజం పట్ల తనవంతు మల్లారపు నాగార్జున. బాధ్యతగా నిత్యం ప్రజల్ని చైతన్యవంతం చేసే అనేక రచనల్ని తీసుకొచ్చే క్రమంలోనే ఈ పత్రిపాటి శతకరత్నావళి - 3 తీసుకురావడం ఆనందదాయకం.

ఇందులో కవి పాలకుల బూటుకపు వాగ్గానాలను ప్రశ్నిస్తాడు. దైతు పండించిన పంటకు గిట్టుబాటు ధర కల్పించలేని, ధరల పెరుగుదల అరికట్టలేని ప్రభుత్వాల గురించి, అప్పులు కుప్పులుగా చేసి ఆదే అభివృద్ధి అని నమ్మించే ప్రభుత్వాల కల్పబోల్లి కబుర్లపై కన్సెక్ర చేస్తాడు. కట్టుబాటు పేర కన్న బిభద్లిన్నిజంపి పరువు కోసం ప్రాకులాజే తల్లితండ్రుల్ని, ఇటువంటి దుర్మార్గాలు అంతం కావాలని, అలాంటి అక్కత్వాలను సమాజం ఖండించాలంటాడు పత్రిపాటి.

క్రమములోన బుట్టు సర్వంబుతానౌను అని ఆ వేమన చెప్పాడు “క్రమచేయు సరుడు జగతిలో నిలబడు. తిండిబోతు బ్రతుకు బండబారు” అని క్రమయొక్క గొప్పతనాన్ని చాటుతాడు ఈ అభినవ వేమన.

పాలకులాకపై అంతా ఇంగ్లీష్ లోనే ఉండంటూ ఊదర కొడుతుంటే, మాత్రభాషలో విద్య అర్థమైతేనే ఇతర భాషలపై పట్లుస్థాధించవచ్చని తన కవిత్వం ద్వారా తెలుగు భాష గొప్పదనాన్ని, దాని అవసరాన్ని సొక్కి చెప్పాడు రమేష్ గారు. అమ్మ భాష అర్థమైతేనే ఇతర ఏ భాషలోనైనా రాణించి, జీవితంలో శిఖరాగ్రాలను అందుకోగలరని గల్లీగా విశ్వసించి తెలుగు భాష ప్రాధాన్యతపై, సమాజంలో మంచి విలువల్ని పెంపాందించేలా ఈ పుస్తకం ప్రచురించడం చాలా ఆనందదాయకం.

జపులీవరకు ఏడు పుస్తకాలు రచించి ముదించారు. అందులో మూడు వచన కవితా సంపటాలు, నాలుగు శతకాలు మొత్తం 12 వేల పుస్తకాలు ఉచితముగా ఉపాధ్యాయులకు, గ్రంథాలయాలకు, విద్యార్థులకు పంపిణీ చేయడంజరిగింది. సమాజానికి తనవంతు బాధ్యతను నిర్వహిస్తున్నారు. వీరు భవిష్యత్తు లో మరిన్ని మంచి రచనలు తీసుకురావాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

మల్లారపు నాగార్జున.

ప్రధానకార్యదర్శి, వేమనవిజ్ఞానకేంద్రం. తిరుపతి.

చరవాణి: 9398000686

మున్సిపి

“మాయమైపోతున్నదమ్మా మనిషన్నవాడు
మచ్చుక్కెనా లేదు చూడు మానవత్వము ఉన్నవాడు!”
అనీ’ అందెళ్లీ” గారు నేటి సమాజ వైభాగిని
అతిసూక్షంగాను, చాలా లోతుగానూ వినిపించారు. అయితే
ఇక్కడో అక్కడో మనిషి మిఱుకు మిఱుకు మంటూ
ఉంటాడు. తన ఉనికిని చాటుతూ తన పరిధిలో లెలుగును మారెళ్ల వెంకటరమణ
పంచుతూ కర్తవ్య నిర్వహణ చేస్తూ సాగి పోతుంటాడు.

అలాంచి మిఱుగురే మన పత్రిపాటి రమేష్ నాయుడు గారు, ఉపాధ్యాయులుగా
తన బాధ్యతను 100% నిర్మిస్తూ పిల్లల్ని స్వీడిశలో నడుపుతూ, పారశాలకు తలలో
నాలుకలూ నిలబడుతూ, ఉపాధ్యాయు సంఘంలో కీలక బాధ్యతలు చేపట్టి ఉ
పాధ్యాయులకు అసమాన సేవలందిస్తూ, పోరాటాలకు ముందు నిలుస్తూ, తన
కుటుంబాన్ని అంటే తన భార్యాచీడ్లల మేలేకాక, తన తల్లి దంఢుల్ని కంచికి రెప్పలా
చూస్తూ, సోదరుని కుటుంబ సహాతంగా సమాదరిస్తూ సాగుతున్న మానవత్వమున్న
‘మనిషి మన పత్రిపాటి గారు.

ఇంత ఉపోదాఫ్సు ఎందుకంటే ఎదుటి వారికి చెప్పేటందుకే నీతులు
అన్నమాటకి ‘విర్మిదిపం’ చూపితాను ఇప్పుడిచూకా రాసిన దాదాపు పదిహేను
వందల పద్మాల సందేశాన్ని నిజ జీవితంలో పాటించి చూపారు. వేలకొలది పద్మాలు
రాయచమంచే మామూలు విషయం కాదు. ఇతః ఘర్షణే వీరి ‘శతకరత్నావళి’
రెండు సంపుటాలు ముద్రితమయినాయి. ఇది వీరి పత్రిపాటి శతకరత్నావళిలో మూడవ
భాగం.

ఇందులో 209 సూక్తులు పద్మరూపంలో పరిమళిస్తున్నాయి. మన అమృభాష
గొప్పదనంతో ఈ శతకం ప్రారంభమవుతుంది. కవి తెలుగు ఉపాధ్యాయులు
కాకపోయినా, యం.ఏ తెలుగు చదవకపోయినా కేవలం తెలుగు మీద మమకారంతో
అంతకుముందు వచన, గేయ కవిత్వ సంపుటాలు మూడింటిని వెలువరించినా పద్మ
రచనా విధానాన్ని ఆకలింపు చేసుకుని, విన్న వింటనే ఆకర్షించి, ఆ వైపు తిరిగి
చూచేలా పద్మాలను రచించారు.

తెలుగు భాషను గురించి చెబుతో మలయమారుతంలా హాయినిస్తుందన్న
మాట చక్కగా వాడారు. అన్న భాషీయుల మధ్య చిక్కుకున్నప్పుడు తెలుగు మాట

భవినబడితే ఆ హాయి అనుభవమవుతుంది. వీరు భాష మీద అభిమానంతో తెలుగుర్చి భాషాధ్వరు శతకం' 2వ శతకం ఈ శతకం కేవలం తెలుగు భాష మీదే రాసారు. అత్యంత గాఢాభిమానం ఉంటే తప్ప ఇది సాధ్యం కాదు. అయినా మక్కువ తీరలేదు. అందుకే మనం ప్రతిదానికి అమృతమ తలచుకున్నట్టే వీరు అమృభాష మీద ప్రేమతో 21 పద్మాలతో చాటారు.

ఈ శతకం లో చదువు ప్రాధాన్యం, పుస్తకం విలువ, శ్రమ ప్రాముఖ్యత, కృతజ్ఞత, ఆరోగ్యం, మానవత్వం స్త్రీల పట్ల మన ప్రవర్తన, పొదుపు లాంటి వాచితోపాటు. గురువులు, దైతులు, ఆప్టులు ఇలా అవి ఇవి అనే కాదు నిత్య జీవితం లో మనకు తారసపడే అన్ని అంశాలపై నిశిత పరిశేలనతో తనదైన రీతిలో స్పందించారు. ఇంతే కాక పత్రికలలో వచ్చే వంద ఊహాలకు నెలవైన చిత్రాలకు రసస్నేరకమైన పద్మాలు రాసి వాచికి వన్నె గూర్చి ఇచ్చట పొందు పర్చారు.

“ కూడుబెట్టువచ్చు కుక్కు ప్రీతితో, బట్ట తొడగవచ్చు బాగుగాను” లాంటి పద్మాలను అతి తేలక మాటలతో కూర్చి విసిరిన చెఱుకులు శతకంలో కూడా పలుచోట్లు దర్జనమిస్తాయి.

నేటి యువత వప్రధారణమీద
ఆది మానవునకు నాకులే దుస్తులు
అవియు లేక బ్రతికి నప్పుడపుడు
అన్ని యుండి మనిషి యాదిమానవడయ్యా

ఇలాంటి మంచి మంచి పద్మాలు ఈ శతకరత్నాపథి నిండా కనబడతాయి.. వీటినందించిన కవి పత్రిపాటి రమేష్ నాయుడు గారికి హృదయపూర్వకాభినందనలు. వీరు ఇలాంటి మీరెన్నో మంచి పద్మాలు తెలుగు వారికందించి చిరస్మరణీయంగా నిలిచిపోతారని విశ్వాసం.

పత్రిపాటి ప్రజ్ఞ పరవళ్ళ వేయగ,
రమ్యమైన పద్మ రాశి మొలచె,
మునక వేసి వెదుక ముత్యాలు దొరుకును!
ఆలసించకింక యందుకొనుదు.

అభినందనలతో....

మారెళ్ళ వెంకటరమణ,
తెలుగు ఉపాధ్యాయులు, నగరి
చరవాణి: 99667 47601.

రచయితగా నా మాట.

తెలుగు పద్యం ఎంతో హృద్యం. తెలుగు భాషకు ఛందోబద్ధ కవిత్వం మకుటాయమానం. తెలుగు అజంత భాష అచ్చులతో అంతమయ్యే మధురమైన భాష, భారతదేశంలోనీ భాషలలో గొప్ప స్థానాన్ని ఆక్రమించుకొని ప్రశంసలు అందుకున్న మన తెలుగు భాష, ఇటాలియన్ ఆఫ్ ద కోస్ట్ అని బిరుదు కూడా చొంది ఉన్నది. మరి అలాంటి భాషను భావితరూల కోసం మనము రక్షించుకోవడానికి మన వంతు కృషిగా ఒక అడుగు ముందుకేసి, తెలుగు భాషను ఆదరించి, మన పిల్లలకి తెలుగు భాష నేర్చించి, మాట్లాడించి, తెలుగు భాషను సజీవంగా ఉంచాలనే.. ప్రయత్నం అందరూ చేయాల్సినటువంటి కర్తవ్యం మన ముందు ఉంది.

పత్రిపాటి శతకరత్నావళి 3 లో ముందుమాట అందజేసిన అనధాన కౌముది శ్రీ ఆముదాల మురళి గారికి, నా ఆత్మ బంధువు, గురుతుల్యులు డాక్టర్ వల్లేరి హారి నాయుడు గారికి, శ్రీ గుడివాడ అన్నయ్య నాయుడు గారు, విశ్రాంత తెలుగు పండితులు రేజర్ భాస్కర్ నాయుడు గారికి, వేమన విజ్ఞాన కేంద్రం ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీ మల్లారపు నాగార్జున గారికి, తెలుగు పండితులు శ్రీ మారెళ్ల వెంకటరమణ గారికి ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

ఇట్లు

అభినవ వేమన

పత్రిపాటి రమేష్ నాయుడు,

ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయులు,

దామలచెరువు, చరవాణి: 9491776837.

పత్తిపాటి ద్వితీయకం - 3

1. మాతృభాష నీవు మంచిగా నేర్చిన,
పలుక వచ్చునయ్య పరుల భాష,
ఆంధ్ర భాష నేర్చి అస్య భాషలు నేర్చు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట..
మాతృభాషి చక్కగా నేర్చుకున్నచో ఇతర భాషలు కూడా చక్కగా నేర్చుకోగలమని,
ఇతర భాషలు నేర్చుకోవడాని మాతృభాష ఉపయోగపదుతుందని భావము.
2. చిన్ననాటి నుండి చింతలు లేకనే,
నేర్చుకొనుము తెలుగు నేర్చుతోడ,
ఆంధ్రభాష నేర్చి ఆంగ్లమ్ము నేర్చుమా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
విద్యార్థులందరూ చిన్ననాటి నుండి మన మాతృభాష తెలుగును నేర్చుతో
నేర్చుకోవాలని ఆ తర్వాత ఆంగ్లభాషపై పట్ట సాధించాలని భావము.
3. మల్లిపాటువోలె తెల్లని పూలతో,
మధులిహమ్మలిచ్చు మంచి భాష,
మలయారుతంబు మామంచి తెలుగురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
మల్లిపాటు మంచి తేనెవంటి తెలుగు భాషను ఆస్యాదించిన మంచి గాలిలా
సువాసనలు వెదజల్లుతుందని భావము.
4. తెలుగు వర్ధమాల తెల్లని పూమాల,
పుస్తకంబులోన ముత్యమల్లే,
కూర్చునట్లు వరుస పేర్చినట్లుండురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
పుస్తకములో ముత్యాలవలె వరుస కూర్చునట్లు, పేర్చినట్లు ఉండే తెలుగు ఆక్షరాలు
తెల్లని పూమాలలా అందంగా ఉంటాయని భావము.

5. తెలుగు మాట వినగ తెలుగు పాటను పాడ,

కండ చక్కెర రుచి కానవచ్చు,

అట్టి తెలుగు భాష పట్టుతో నేర్చుమా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగుమాట, పాటలువిస్యము, పాడినపు కలకండవంటి తీయటి మాధుర్యాన్ని
కలిగి ఉంటాయని భావము

6. తెల్లదొరయె బ్రోను తెలుగు నిఘంటువు,

ప్రాసినాడు పెక్క వాసిగాను,

తెలుగువాడ ఏవు తెలుగును పాగడవా?

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెల్లదొర బ్రోను తెలుగు నిఘంటువును రాసి మనకు అందించారు. మరి తెలుగు
వాడజైన నీవు తెలుగుభాష కొరకు ఏమి చేస్తున్నావని భావము.

7. తెలుగు పద్యము విని తెల్లదొరలు మెచ్చి,

తర్జుమాను చేసి దాచిరోయి,

నీవు తెలుగువాడ నీవేమిజేఱువు ?

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

బ్రిటిష్ వారు మన తెలుగు పద్యాన్ని మెచ్చుకొని వారి భాషలోకి తర్జుమా చేసి
భద్రపరుచుకున్నారు మరి తెలుగువాడుగా సువ్యు పద్యాలు నేర్చుకున్నావా? అని
కవి ప్రశ్నిస్తున్నాడు.

8. తెలుగు పలుకు వినుము తియ్యనైన పలుకు,

తెలుగు పాట వినుము కలుగు హాయి,

తెలుగు శబ్దముదియె దేశంబు మెచ్చేరా !

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు మాట తియ్యగా ఉంటుంది. తెలుగు పాట వింటే మనసుకు హాయి
కలుగుతుంది. ఇలాంటి తెలుగు భాషను దేశమంతా మెచ్చిందని భావము.

9. లాలపోసినట్లు లాలించినట్లుగా,

గోరుముద్ద తినగ కోరినట్లు,

తెలుగు నుడినిదిద్ది వెలుగులు పంచుమా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు భాషను నుడికారము హసిపాపలకు స్నానం చేసినట్లు, ఉయ్యాలలో వేసి జీల పాడినట్లుగా ఉంటుందని భావము.

10. అవ్వ చేతిబువ్వ రవ్వంత తిన్ననూ,

తాతనోట తిట్లు బూతులైన,

నవ్వ లేద్దులందు నా భాష తెలుగురా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

అవ్వచేత బువ్వ తిన్నా, తాతచేత తిట్లు తిన్నా నా తెలుగు భాషలో నవ్వినా ఏడ్చినా నాకు సంతోషమేనని భావము.

11. విశ్వమందు తెలుగు విభ్యాతి గాంచగా,

కృషిని సలుపగల్లు బుపివి నీపు,

కర్తృనీవె మరియు కార్యంబు నీదయా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు భాష ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పేరు ప్రభ్యాతులు పొందాలంటే అందుకు కృషిచేయగల బుపివి నీవేనని భావము.

12. మాతృ భాషలోని మమతను చూడుమా,

చెవులకింపు గొల్పి సేదదీర్చు,

మనసులోన నిల్చి మైత్రినే పెంచురా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు భాషలో మమతలు చెవులకింపు గొల్పి సేదదీర్చుతాయని అదిమంచి స్నేహస్నీ పెంపొందిస్తుందని భావము.

13. మాతృభాష లోన మాధుర్యమును గాంచు,
ముర్దుపాలు త్రాగ మురిపెముగను,
జుర్రుకొనగ జూచు వెరివాడైనసూ!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూటు.

బక్కసారి మన మాతృభాష తెలుగులో మాధుర్యాన్ని చవిచూచిన, అది తల్లి ముర్దిపాలు తాగినట్లుగా ఉంటుందని భావము.

14. తల్లిభాష నేర్చు తరముల సంపద,
నేర్చుకొనుము పదము కూర్చుకొనుము,
తపము చేతపచ్చు తల్లిభాషాక్రత్తే!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూటు.

మన తల్లిభాష అయిన తెలుగు తరతరాల సంపద దాని తపస్సులా నేర్చుకొని, సమకూర్చుకోవాలని భావము.

15. తల్లిదండ్రి నేర్చు తమకు తాముగనేర్చు,
ఆర్థవంతమైన ఆంధ్రభాష,
మాతృభాష తెలుగు మనసులు కలుపురా!
పత్తిపాటి మాటపసిడి మూటు.

తల్లిదండ్రుల సుండి నేర్చుకునే మన తెలుగుభాష, ఆర్థమంతమైన భాష. ఇది ప్రజల హృదయాలను కలుపుతుందని భావము.

16. తల్లిభాష నేర్చు తహాతహాలాడుమా,
మరువకెపుడు నీవు మాతృభాష,
తప్పకుండ నీవు మెప్పు పొందగలవు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూటు.

ప్రతి ఒక్కరూ తల్లిభాషలో మాట్లాడడానికి ఉత్సాహం చూపించవలెను. మన మాతృభాషను ఎప్పుడూ మరువరాదని భావము.

17. తెలుగు పల్గులన్ని తియ్యని పలుకులు,

తెలుగు మాటలాడ కలుగువోయి,

తెలుగు మేటియైన తేటైన భాషరా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగు మాటలు తీయదనాన్ని ఇస్తాయి. తెలుగులో మాట్లాడడం పలన మనసుకు హాయి కలుగుతుంది. మన తెలుగు భాషమేటైన, తేటైన భాషని భావము.

18. గిడుగు రామమూర్తి గొడుగు పట్టీనిలిపి,

మాటలాడు భాష మహిమ తెలిపె,

సాంపులొలుకు భాష సుందర తెలుగురా!

పత్తిపాటి మాటపసిడి మూట.

గిడుగు రామ్యార్థి పంతులవారు తెలుగుభాషకు ఒక గొడుగుల నిలిచి, సుందరమైన తెలుగుభాష మహిమ అందరికీ తెలియజేశాడని భావము.

19. అమ్మ నేర్చుభాష కమ్మని భాషరా,

తెలుగు జీవితాన వెలుగునింపు,

ఇష్టమైన భాష ఇంపైన భాషరా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మాత్యుభాష తెలుగు అమ్మ నేర్చున భాష ఇది మన జీవితానికి వెలుగు నిస్తుంది. మనకు ఇష్టమైన భాష ఇంపైన భాషని భావము.

20. తెలుగజంత భాష దేశంబు మెచ్చేరా,

పద్యకావ్యములను హృద్యముగను,

అందజేసె తెలుగు ఛందస్ను తోడను!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తెలుగుభాషను దేశప్రజలు మెచ్చారని, చందస్నుతో మనహృదయాన్ని మెప్పించే తెలుగుపద్యం గొప్పదని భావము.

- 21.** అచ్చ తెలుగుమాట అందాల హరివిల్లు,
అచ్చతెనుగు పలుకు స్వచ్ఛముగను,
మధురమైన భాష మంచిగా నేర్చుమా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
అచ్చ తెనుగు మాటలు అందాల ఇంద్రధనస్య వంటివి. అలాంటి స్వచ్ఛమైన
మధురమైన మన తెలుగుభాషను అందరూ నేర్చుకోవాలని భావము.
- 22.** అక్షరాస్యులైన అంధకారయ్యును,
అధిగమించవచ్చు నవని యందు,
విశ్వమందు చూడ విజ్ఞానగని యోర!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
అక్షర జ్ఞానం అంధకారాన్ని తొలగిస్తుంది ఇది ప్రపంచంలో విజ్ఞానగని వంటిదని
భావము.
- 23.** నరుని జీవితంబు నానా విధంబులో,
అక్షరంబు నేర్వ అమరుచొను,
గొప్ప గౌరవంబు మెప్పును పొందురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
ప్రజల జీవితాలు ఆనేక విధాలుగా ఉంటాయి కానీ, చదువుకున్నవారి జీవితానికి
శాశ్వతత్వం, గౌరవం లభిస్తుందని భావం.
- 24.** చేత సుద్ధముక్క జేపేలు పలికించు,
కలము చేతబట్ట కవితలల్లు,
సూక్తిసుధల తోడ సూర్యుడై వెలుగురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
గురువు చేతిలో సుద్ధముక్క కవి చేతిలో కలము వారికి కీర్తిని తెచ్చిపెడతాయి. ఏరు
ఇరువురు సమాజానికి మంచిచేస్తూ సూర్యునివలె వెలుగొందుతారని భావము.

25. అన్నదమ్ములు మరి ఆగర్జుశత్తువల్,
మనుజలెవ్వైన మంచిగాను,
అక్షరంబు నేర్వు ఆశలు తీర్చురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

అన్నదమ్ములైన ఆగర్జు శత్తుప్రలైన అక్షరజ్ఞానం ఉంటే వారి మధ్య మంచితనం చిగురించి ఆశలు తీర్చగలగుతుందని భావము.

26. అక్షరంబు నిలుపు అన్ని బింధములను,
అక్షరంబు నరుని లక్షణంబు,
అక్షరంబు చాలు లక్షల సంపదో!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

అక్షరాలు నేర్వుడమే నరుని యొక్క ప్రథమ లక్షణం. అది అన్ని సంబంధాలను మెరుగుపరుస్తుంది. అదే లక్షల సంపదగా నిలుస్తుందని భావము.

27. శునకమైనగాని వెనుకనడవబోదు,
తగినపనిని జేయు తప్పకుండ,
నరుడవైన నీవు నటనజేయకుమయ్యి!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనతో ఉన్న కుక్క కూడా శత్తుపును చూసినప్పుడు మన కంటేముందు పరిగెడుతుంది. కానీ మనములైన మనం కొన్ని సందర్భాలలో నటిస్తామని భావము.

28. కూడుబెట్టగానె కుక్క వెంట నడుచు,
కాస్తాకూస్తా చూపు కనికరంబు,
మనిషియైన వాడు మరచురా మంచిని!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

కాస్త అన్నం తెన్న కుక్క విశ్వాసాన్ని, దయను చూపుతుంది. కానీ మనిషి అయిన వాడు మంచిని మరచిపోతాడని భావము.

29. పారపట్టి సడచె పొరుషమ్మ కలిగి,
చెంతనదచు కుక్క చేలలోన,
మనుజుడైన వాడు మరచెను బాధ్యత!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట..

పొలంపనులు చేసేటప్పుడు కుక్క మనకు సహాయపడుతుంది. అలాంటిది మనములైన మనం బాధ్యతను మరచి ప్రవర్తిస్తామని భావము.

30. కాయ కష్టమైన కాలాను గుణమగా,
చేయవలెను నరుడు చేతనైన,
చిల్చిగవ్వ లేక చేయ గల్గనదేమి?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషితాను బ్రతికినన్ని రోజులు కష్టం చేయాల్సి ఉంటుంది. ఆ తర్వాతే సుఖం లభిస్తుంది. చేతిలో దబ్బులేకుండా ఏమీ చేయలేమని భావము.

31. పలుగు చేతబట్టి పనులు చేయవలెను,
చేతనైన వరకు చేవగల్గి,
జష్టమైన పనులు కష్టాలకోర్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

వ్యవసాయం నిరాదరణకు గురియైన ఈరోజులలో ప్రతిబిక్కురూ పలుగు, పారపట్టి జష్టంగా వ్యవసాయం చేయాలని భావము.

32. కూడు చేయువేళ కుర్చీగ మలచెను,
పృథ్వీరాలు చూడ పృథ్వీ యందు,
గ్రాసు పొయ్యి పోయె కట్టెల పొయ్యాయె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గ్రాస ధరలు పెరగడం వల్ల సిలిండరు కుర్చీగా చేసుకుని వంట చేస్తున్న ఓ మహిళ వంట గ్రాసు బదులుగా కట్టెలతో వంట చేసిందని భావము.

33. విశ్వమందు జూడ విద్యుత్తు బిల్లులు,
వాతబెట్టే మనకు వాడలందు,
అధిక ధరలతోడ అల్లాడు దేశంబు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పెరుగుతున్న ధరలకు తోడుగా విద్యుత్త బిల్లులు కూడా ప్రజలకు వాత పెట్టాయని భావము.

34. పెత్రోమంట జూడ పేట్రీగి పోయెను,
బస్సుచార్లి చూడ బుస్సుమనెర,
పేదవాడి గుండె పేలవంబయ్యోరా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పెత్రోల్ చార్లీలు పెట్రీగి పోయాయని, బస్సుచార్లీలు బుస్సుమని లేచాయని దీనివల్ల
పేదవాడి గుండెపేవలంగా మారిందని భావము.

35. రైతు కష్టమాయె రావణ కాష్టంబు,
పంట ధరలు లేక కంట నీరు,
కూరగాయ ధరలు కూడు నివ్వకపోయె!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
పంట ధరలు గిట్టుబాటు లేక రైతు కంట కన్నీరు కారుస్తున్నప్పుడు అది రావణ
కాష్టంలా ఉండని భావము.

36. రైతు కంట నీరు రానీకుమా నీవు!
రైతులేని రోజు రాజ్యమేది?
కూడు నిచ్చుదెతు కూట్టేళ్ళ పాలాయె!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజలకు అన్నంపెట్టే రైతు తాను గంజినీరు తాగి కన్నీబీ పాలవుతున్నాడని, అతని
కన్నీరు తడవాలని భావము.

37. తాటిముంజె చూడ తహతహలాడెను,

మందు బెండలోన మంచి జేయు,

తాటిముంజె తినగ తాపము తీరురా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎండాకాలంలో తాటిముంజలు మంచిజెయడం, మనదాహోర్తిని తీర్చుదానికి తహతహలాడుతూ ఉంటాయని భావం.

38. తాటి ముంజెల్లు తప్పక తినవలె,

ఎండకాల మందు నెవ్వురైన,

అదియె కల్పవృక్షమాంధ్ర దేశంబుననే!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తాటిచెట్టు ఆంధ్రదేశానికి కల్పవృక్షము. ఎండాకాల మందు తాటిముంజలు అందరూ తప్పక తింటారని భావము.

39. అద్దమంటి ముంజె ఆశదీర తినుము,

జిహ్వ తడుచునోయి జిగురుతోడ,

మెత్తనెన ముంజె సత్తువనిచ్చురా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అద్దంలాంటి స్వచ్ఛమైన తాటి ముంజలు తినదానికి ప్రతినాలుక ఉవ్విక్కారుతుంది.

అలాంటి ముంజలు ఆరోగ్యకరమైనవి అని భావము.

40. తాటిముంజె పైన పొట్టును రుద్దగా,

మంచి జేయునయ్య మందువోలె,

చెమటకాయలన్ని సమసి పోవునగదా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎండాకాలంలో వచ్చే చెమటకాయలు తాటినుంజలపై ఉన్నపొట్టుతో రుద్దగా తగ్గముఖం పడతాయని భావము.

41. తాటిపండ్లు తినుము తాటినీరా త్రాగు,
 తాటిగేగులైన తప్పకుండ,
 తాటిచేయు మేలు కోటి రకములాయె!
 పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.
 తాటికల్లు, తాటిపండ్లు, తాటిగేగులు మన ఆరోగ్యానికి మేలుచేస్తాయి. ఇవి
 తప్పకుండా ప్రజలు ఆహారంగా స్వికరిస్తారని భావము.
42. తేనె టీగ జాడ దేవతామళ్లికమ్,
 ప్రాణకోటి కొరకు ప్రాకులాడు,
 తేనెటీగకూర్చు తియ్యని తేనెను!
 పత్తిపాటి మాటపసిది మూట.(మళ్లిక ఈగ)
 తేనెటీగ దేవతా కీటకం లాంటిది. ఇది తీయబి తేనెను మనకు అందజేస్తుందని
 భావము.
43. పూలపైన వాలి పుప్పుడి కూర్చును,
 పరపరాగ సుమధు పర్చుములను,
 అందజేయును మకరందము తేనీగ!
 పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.
 తేనెటీగ పూల పైన వాలి మకరందాన్ని మనవాళికి అందజేయడం కోసం సదా
 కృషి చేస్తుందని భావము.
44. తేనెటీగ మనకు తేనె ఘైనములిచ్చు,
 మనవాళి యొక్క మంచి కోరు,
 నరుని జీవితాన నాగరికత నేర్చు!
 పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.
 తేనెటీగ తేనె మరియు ఘైనం మనకు అందజేసి మనకు నాగరికత నేర్చుతుందని
 భావము.

45. అంతరించి పోవ అవనిలో తేసీగ,
అంతరించు నరుడు వింతగాను,
అట్టి తేనెటీగ ఆరుగాలము నిల్చు!
పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

తేనెటీగులు భూమిపై అంతరించినప్పుడు మానవాళికూడా అంతరిస్తుండని ప్రగాఢమైన నమ్మకం. అలాంటి తేనెటీగలను కాపాడాలని భావము.

46. మంచి జేయునయ్య మానవ జాతికి,
తేనెటీగలోన తెగువచూడు,
అట్టి కీటకముల పట్టగా కాపాడు!
పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

మానవాళికి మంచిచేసే తేనెటీగలో తెగువను చూసి నరుడు నేర్చుకోవాలని భావము.

47. నిరుపయోగమైన నిర్మివకణమైన,
తప్ప చేయు నరుని తలపుతైన,
బుట్టిపోనుడైన భూమిపై వృథయోర!
పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

ఎందుకూ ఉపయోగపడనివాడు, తప్పుచేయువాడు, బుట్టిపోనుడు ఈ భూమిపైన ఎందుకు పనికిరాడని భావము.

48. పరుల సామ్యులైన పరుల భూమైనమా,
దోచుకొనుచు దాచు నీచులకును,
వీరు వారలనెడి భేదంబు లేదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

పరుల సామ్య కొరకు ఆశపడి, పరుల భూమిని దోచుకుని దాచుకునే నీచులకు వీరు వారు అని తేడాలు ఉండవని భావము.

49. డబ్బు కలిగి యున్న జబ్బుకలిగి యున్న,
గొప్పగాను భువిని మెప్పులేదు,
డప్పులేని చావు గొప్పేమి గాదయా!
పత్రిపాటి మాట పసిది మాట.

నీకు ఎంత సంపద, కండబలం ఉన్నా, మరణించినప్పుడు డబ్బులు లేని శవ
యూత్ర గొప్పకాదని భావము.

50. చెప్పువాడికేమి గొప్పగా నీతులు,
ఆచరించ వలయు నాత్మశధ్మి,
వినెడివారలున్న విపులీకరింతురు!
పత్రిపాటి మాట పసిది మాట.

వినెవారు ఉంటే నీతులు చెప్పువాడు ఎష్టైనా చెబుతాడు. అందరూ ఆత్మ శుద్ధితో
ఆచరించడమే గొప్ప విషయమని భావము.

51. అడ్డదిడ్డమైన దొడ్డిదారి పనులు,
చెడ్డవాడెపుడును చేయు చుండు,
విషపు మొక్కగాలి ఏచిన రీతిగా!
పత్రిపాటి మాట పసిది మాట.

విషపుమొక్క నుండి విషపుగాలి ఏచిన విధంగా చెడ్డవాడు ఎప్పుడూ అడ్డదిడ్డమైన
పనులే చేస్తూ ఉంటుందని భావము.

52. గడ్డితినెడి పతువు కనికరంబును గల్లి,
పరుల బాగు కోరి పాలనిచ్చు,
అట్లీపాలు త్రాగిహోని జేయు నరుడు!
పత్రిపాటి మాట పసిది మాట.

ఆపు గడ్డితిని మనకు అమృతంలాంటి పాలనిస్తుంది. కానీ మనిషి ఆ పాలను తాగి
జీతరులకు హానిచేస్తాడని భావము.

53. పరులసామ్య కొరకు పథకమ్ము రచియించి,
మంచి చెడులు మరచి మైతివీడి,
చేయునట్టే పనులు చేటుదెచ్చు మనకు!
పత్రిపాటి మాట పనిడి మూట.

మంచి, చెడులు మరచి పరుల సౌమ్యకొరకు ప్రాకులాడే వాడికి ఎప్పుడూ ముప్పు
తప్పదని భావము.

54. దుష్టచెంత పనులు కష్టమారీతిని,
చేయబోకుమయ్య చేతులార,
పల్లెలోన జేరి పాలమ్మి బ్రతుకుమా!
పత్రిపాటి మాట పనిడి మూట.

దుష్టుని దగ్గర కష్టమైన పనులు చేయడం కంటే పల్లెలో పాలమ్మి బ్రతికినా తృతీగా
ఉంటుందని భావము.

55. నీచుదైన వాడు కీళకుడై యుండు,
వావి వరస మరచి వాగుచుండు,
అట్టివాని చెలిమి ఆపదల్ తెచ్చురా!
పత్రిపాటి మాట పనిడి మూట.

నీమడు ఎప్పుడూ కీళకుడులా ప్రవర్తిస్తాడు. అట్టివాని స్నేహము మంచిది కాదని
భావము.

56. నీచబుద్ధి వాన్ని నిలువ నీడిచ్చిన,
నిజము దాచిపెట్టు నిక్కముగను,
నివరు గప్పినట్టే నిష్పున్న చందాన!
పత్రిపాటి మాట పనిడి మూట.

నీచమైన బుద్ధిగలవానికి ఆతయమిచ్చిన, నివరుగప్పిన నిష్పులా నిజాన్ని దాచిపెట్టి
మనకు హనిచేస్తాడని భావము.

57. అల్పబుద్ధివాని నక్కన జేర్చిన,
వెనుకనడచు నోయి శనకమలై,
అదనుజాచి మనల అంతమొందించురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి ముట.

అల్పబుద్ధివానికి అక్కన చేర్చినచో వాడు కుక్కలా మన వెంటనడిచి అదను చూసి మనకు హాని చేస్తాడని భావము.

58. దొంగకూడ నేడు దొరవోలె తిరుగుచూ,
దాచినట్టి సొమ్ము దోచుకొనును,
పత్తిపంట పైన పచ్చ గొంగళివోలె !
పత్తిపాటి మాట పసిడి ముట.

పత్తిపంటపైన పచ్చగొంగళి పురుగులా, దొంగలు కూడా నేడు దొరల్లాగా మన చుట్టూ తిరుగుతూ దోచుకుంటున్నారని భావము.

59. కుక్క నక్క జాడ నొక్కపోలిక తోడ,
సంచరించు చుండు సంఘుమందు,
ఖలుదు చెనటి జేరి కలసిన రీతిని!
పత్తిపాటి మాట పసిడి ముట.
సమాజంలో కుక్క నక్క ఒక పోలికతో ఉన్న విధంగా ఓగు, నీచుడు కలిసి తిరుగుతారని భావము.

60. నిప్పు రవ్వకాల్చు గొప్పవనంబును,
చెరువు గట్టు తెగును చిల్లువలన,
భ్రష్టడొకడు జేరివంశంబు కూల్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి ముట.

చిన్న నిప్పురవ్వ అడవిని కాల్చినట్లు, గండిపడి చెరువుకట్ట తెగినట్లు, ఒక భ్రష్టని వలన వంశ ప్రతిష్టకూలి పోతుందని భావము.

61. మనిషి సంఘు మందు మంచిగా నడచిన,

జంతు జాలమైన వంతపాటు,

నరుని జాచి పశులు నడచురా భువిపైన!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి తన నడవడిక మంచిగా ఉంటే, పశుపక్షాదులు కూడా తనను చూసి ఆచరిస్తాయని భావము.

62. స్వగ్ర సుఖము కోరు సంపన్న వర్గాలు,

కోరు పేదవాడు కూటి నీళ్ళు,

స్థాయి బట్టి మనిషి స్థానము జగతిలో!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ధనవంతులు స్వగ్రసుభాలను కోరుకుంటారు. పేదవాడు ఆకలి తీరేందుకు చద్ది నీళ్ళు మాత్రమే అడుగుతాడు. మనిషిస్థాయిని బట్టి ఆహారపు అలవాట్లు ఉంటాయని భావము.

63. ఇనుము త్రుప్తు బట్టు ఇంపుగా తేమతో,

కలిసినపుడె తాను వెలిసిపోవు,

మకిలిజేర మనసు మంచిని కోల్పోవు!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఇనుపథాతువు తేమతో జత కలిసినపుడు త్రుప్తుపట్టును. ఆ విధంగానే మనసులో చెడు తలంపులు మంచిని దూరం చేస్తాయని భావము.

64. ప్రబలమైన రీతి పడుచెట్టు పెరుగును,

వాగులోన యొదుగు వాసి గాను,

దిక్కులేని వాడు దివ్యమై చెలగురా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

నాటిన చెట్లకంటే పడుచెట్లు పెద్దగా పెరుగుతాయి. ఆ విధంగా అనాధచిడ్డలు కష్టపడి అభివృద్ధిలోనికి వస్తారని భావము.

65. గొప్ప విద్యలన్ని మెప్పుగా చదివిన,

మంచితనము లేక మనుజుడొనే,

మణిగలిగిన పాము మంచిదెబ్బానురా?

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

తలమై మణి కలిగినన్న పాము మంచితనం ఏంటో మనకు తెలుసు, గొప్పగా చదివినంత మాత్రాన మంచితనము రాదని భావము.

66. మంచి వారు కూడ మౌనము కోల్పేయి,

రఘుచేయ గలరు హెచ్చుగాను,

వంచన దరిచేర ముంచురా మంచిని!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచి తనము గల వారికి వంచనగలవారు తోడైతే, మంచివారు కూడా మౌనంగా ఉండ జాలరని భావము.

67. మంచి జేయుమయ్య మానవత్వము తోడ,

కీడునమ్ముకున్న గోడు మిగులు,

మంచి నెంచువారు మదిలోనే యుందురు!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచిని చేయు వారు మనమనసులో నిలిచి పోతారు కీడు చేయు వారికి ఎప్పుటికీ మంచి జరుగడు కావున అందరూ మంచితనం, మానవత్వంతో మెలగాలని భావము.

68. ప్రభువరైన వారు భయభక్తులను వీడి,

చూడ చెడ్డపనులు వేడుకగను,

సిగ్గుశరములేక చేయుట యేలనో ?

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

రాజ్యాన్ని పాలించే రాజులు కూడా సిగ్గు, శరము వీడి చెడ్డపనులు చేయకూడదని భావము.

69. ప్రజల సొమ్యు తినుచ భాద్యత లెరుగక,
పగలు రాత్రి యనక భయము లేక,
పనికిమాలినట్టి పనులు చేయుట యేల?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

భాద్యత మరచి భయము లేక పగలు, రాత్రి యనక కొంతమంది ప్రజల సొమ్యు
తినేందుకు వెనుకాడరని భావము.

70. ప్రజల కోర్చెమేర పాలించు ప్రభువైన,
మంచి చెడుల నరసి మనగవలయు,
అట్లుకాని యొడల ఆపదల్ వచ్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచి చెడులు గమనించి ప్రజల కోర్చెమేరకు రాజులు పాలించనిచో అలాంటి వారికి
అపదలు వచ్చునని భావము.

71. కూడు బెట్టివచ్చు కుక్కకు ప్రీతితో,
బట్ట తొడగ వచ్చు బాగుగాను,
కుక్క భుజమునెక్క కూతురు గతియేమి?
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
కుక్కకు అభిమానంతో అన్నంపెట్టి బట్టలు కూడా తొడగవచ్చుగాని, కుక్కను భుజంపై
పెట్టుకొని కూతుర్ని రోడ్డుపై నదిపించడం దేనికి సంకేతమని భావము.

72. శునక మునకు దక్కె కనక సింహసనం,
బిడ్డవెంట నదిచె బెరుకు తోడ,
కుక్కకున్న విలువ కూతురు కేదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కుక్కను భుజంపై నెట్టుకుని కూతుర్ని నదిపించినప్పుడు ఆ కుక్కకు కనక సింహసనం
లభించినట్టేనని భావము.

73. కుక్కయైనగాని కూతురైనను గాని,

ఆశపడిన చాలునందివచ్చు,

మొక్కలైన గాని మురిపెంబు తీర్చురా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

కుక్కను పెంచిన కూతుర్ని పెంచిన మొక్కలు పెంచిన అవి మన యొక్క ప్రేమను పెంచుతాయని భావము.

74. కూరిమిగల చోట ఘోరము లేమియు

కనికరంబు

కలిగియున్న బ్రజతుకు గారాబహోనయూ!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

స్నేహంగా ఉన్నప్పుడు తప్పులు కనిపించవు కనికరం ఉన్నప్పుడు మన జీవితం గారాభహోతుందని భావము.

75. మనసు మంచివైన మహిమ గలిగియుండు,

మానవతను చూప మార్గముండు,

మమతలెక్కువైన మనసు కీడెంచురా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచి మనసు గల వారికి మహిమలు ఉంటాయి. మానవత్వాన్ని చూపించడానికి అదొక మార్గం. బిడ్డలపైన మమకారం ఎక్కువైనచో కీడు తల పెడుతుందని భావము.

76. కుత్సితుండుజూచు కుల మత భేదాలు,

మంచిదాచి పాపి మాటలాడు,

శ్రీల కించపరచ సిగ్గుండ వలెనురా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీచ బుద్ధికలిగిన వాడు కులమతాల గురించి, పాపాత్ముడు మంచి దాచి మాట్లాడతాడు. ఇలాంటి వారు శ్రీలను కించపరిచేటప్పుడు సిగ్గువీడి ప్రవర్తిస్తారని భావము.

77. మహిళ మాతృమూర్తి మాధుర్య గుణశీల,

కించపరచవద్దు కీడువచ్చు,

మంద బుధీవోలె మాటలాడకు నుమ్మి!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మహిళలు అమృతో సమానం. బుధీమానుడులా వారిని తక్కువ చేసి మాటలాడడం మంచిది కాదని భావము.

78. సాంప్రదాయ రీతి సంస్కర మహిళల,

వీధిలోకి లాగ విజయమానె,

సిగ్గుశరము వీడి శక్కించుటేలయా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

సాంప్రదాయ రీతిలో సంసారం చేసుకుంటున్న మహిళలను వీధిలోకిలాగు వారికి సిగ్గుశరం ఉండాలని భావము.

79. తల్లివయసు కల్గి దైవసమానులై,

ఓర్పు కలిగియున్న ఉత్తములను,

దున్నపోతు లెక్క దూషించుటేలరా?

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తన తల్లివయసున్న, దైవసమానులైన ఉత్తమ మహిళలను దున్నపోతులాంటి మనిషి దూషించడం తప్పని భావము.

80. అమ్మ యొవడికైన ఆరాధ్యదైవమే,

కావుమయ్య నీవు కరుణ జూపి,

తల్లివోలెచూడు చల్లని మనసుతో!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

మహిళలు తల్లి సమానులు, వీరు అందరికీ పూజ్యానీయులు, వీరిపై దయమాపి రక్షించవలెనని భావము.

81. వెలుగు నిచ్చువారు, వేనోళ్ళకీర్తించు
వేల్పు వంటి గురువు విలువ నేర్చు,
విద్యనిచ్చు వారు వినయంబునేర్చురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనకు వెలుగునిచ్చే వారు, వేనోళ్ళ కీర్తించబడేవారు, దైవసమాసులైన గురువు మనకు
విద్యను, వినయము నేర్చుతాడని భావము.

82. చేతసుద్ధముక్క చెక్కుపు శిల్పాలు,
నల్లబల్లపైన నాటు విత్తు,
మట్టిముద్ద వోలె మార్చురా రూపంబు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

గురువు చేతిలోని సుధముక్క రాయిలాంటి మన జీవితాన్ని శిల్పంగా తీర్చగలుగుతుంది.
మట్టిముద్దలాంటి మనమనసులో గురువు నల్లబల్ల లాంటి పొలంలో మన
ఆభివృద్ధికి విత్తనాలు నాటుతాడని భావము.

83. నమ్మకంబు నిచ్చు నాదుగురువు మాట,
కమ్మసైన ఘలము కాచు తోట,
పదము నేర్చుబాట పారాల పూదోట!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

నా గురువుమాట నాకు నమ్మకమైన కమ్మనీ ఘలాలు ఇచ్చింది. అది పదాలు
నేర్చేబాటలా, పారాలు నేర్చే పూలతోటలా ఉంటుందని భావము.

84. గుండె నుండ గురువు గొప్పసైన చదువు,
ఇచ్చువారు గురువు పౌచ్చు పరువు,
జీవితంబు సుగుణ శీలంబునిచ్చురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

గురువును మనసులో ఉంచుకుంటే చదువుగొప్పగా వస్తుంది, గురువు వల్ల మన
పరువు పెరిగి, మన జీవితంలో శీలంతో కూడిన సుగుణాలు అలవరు తాయిని
భావము.

85. నీతి నేర్చుమాట నిజము పల్చును నోట,

ప్రతిథ కల్పియున్న ప్రగతిబాట,

ఫలములిష్టు బాట పదముల వేటరా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

గుచువు నేర్చే వదువు పల్ల నీతి, నిజాయితీలేకాదు, ప్రతిథ కూడా మన వెంట నిలచి మంచి ఫలితాలను ఇచ్చే పదాల వేటని భావము.

86. కాదు శాశ్వతంబు కాజేయు సంపద,

కాదు చెడ్డతనము గౌరవంబు,

మంచి పనులుజేయ మనసుండవతనురా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

దొంగతనం వలన వచ్చిన సంపద శాశ్వతము కాదు, చెడ్డతనము వలన గౌరవము లభించదు. మనసు మంచిదైతే చేసే పనులు కూడా మంచిగా ఉంటాయని భావము.

87. ఆస్తులెక్కువైన పస్తులుండవు గాని,

మనసు కుదురుపడదు మాట చేత,

ఆప్సులెక్కువైన అనంద మేనయా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అస్తులు ఎక్కువగా ఉంటే పస్తులు ఉండవు కానీ, మనసు మూత్రం కుదురుగా ఉండదు. అయితే ఆప్సులు ఎక్కువైతే అనందము ఎక్కువగా ఉంటుందని భావము.

88. విలువ లేనిచోట నిలువబోకెన్నదూ,

నిన్ను ప్రేమతోడ మీన్నగాను,

చూచుకొనెడి వార్చి దాచుమా మదిలోన!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నీకు విలువలేని చోట నీపు ఉండరాదు. నిన్ను ప్రేమగా చూసుకునే వారిని మనసులో గుర్తుంచు కోవాలని భావము.

89. అడ్డమైన రీతిగడ్డగా పెరిగిన,
చెప్పినట్లు వినదు చిన్నవాట,
పేరు చెరచునయ్య పెద్దవాడైననూ!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అడ్డదిఢ్ఢంగా పెరిగిన తిల్లలు, చిన్నప్పుడు చెప్పిన మాట వినరు. పెద్దవారైనా కూడా వారి వల్ల వంశ పేరు ప్రతిష్టలు చెడిపోతాయని భావము.

90. పిసిని గొట్టువాడు పసలేని మొనగాడు
కోరు కోరికలను కొల్లలుగసు,
ఆశచాలునయ్య అత్యాశ వలదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పిసినారి, పనిలేని వాడు కోరికలను ఎక్కువగా కోరుతుంటాడు. ఎవరికైనా ఆశ ఉండాల్చిందే అత్యాశ పనికి రాదని భావము.

91. చింపి కట్టెనొకరు చిరిగినదేకట్ట,
బకరు మదము చేత ఒకరు లేక,
కాల మహిమచేత కాయము కనిపించె!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
కాల మహిమ వలన ఒకరు గతిలేక చిరిగిన బట్టలు ధరిస్తే, మరొకరు వాటిని చించుకొని ధరిస్తున్నారని భావము.

92. సంప్రదాయముగను చక్కని దుస్తులు,
కానరాని జనులు కాలమందు,
ఉండియున్నానేమి ఊడిన ఘలమేమి!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

సాంప్రదాయ రీతిలో చక్కగా దుస్తులు వేయని మనషులు ఉన్నాలేక పోయినా ఒకపేనని భావము.

93. కట్టుబట్టలోన కనిపించెడందము,
చింపికట్టుచేల చిత్రముగను,
కట్టుబట్ట మనల కాపాడు మానంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబట్టలతో మానము కాపాడుకునేటప్పుడు, బట్టలను చిత్రవిచిత్రమైన రీతిలోచించి
ధరించడం ఎందుకని భావము.

94. ఇట్టే చెప్పవచ్చునెవరి బ్రతుక్కనైన,
ఊరుబట్టి జనుల నోరుబట్టి,
కట్టుబట్టలోన కట్టుబాట్లుండురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఎవరి బ్రతుకు ఎలాంబేదో? వారుమాట్లాడే మాటలు బట్టి, కట్టే బట్టలు బట్టి సులభంగా
చెప్పవచ్చునని భావము.

95. పాతరాతి యుగపు పైశాచికత్వమే,
మిన్నగుండెనోయి మిత్రులార,
కట్టుకొనుము బట్ట కట్టు మెచ్చినరీతి!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కళ్ళకు నచ్చే రీతిలో అందరూ దుస్తులు ధరించాలి. అంటేగాని బట్టలులేని పాతరాతి
యుగపు మనముల్లాగా ప్రవర్తించకూడదని భావము.

96. రాజధాని కొరకు రామదండు కదిలె,
రాజకీయ మందు రంగు పులిమి,
రైతు పాదయూత్ర రణరంగమాయోరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అమూరతి రాజధానిని కాపాడుకునేందుకు రామదండులు రైతులు కదిలారని, దానికి
రాజకీయరంగు పులముడం వలన పాదయూత్ర రణరంగముగా మారినదని భావము.

97. పిరికివాని మెడను వేసిన పులిగోరు,

ఇష్టబోదు శక్తినెవరికైన,

గుండెనిబృంచు కూర్చురా విజయంబు!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

విజయం లభించాలటే గుండెర్రైర్చుం ఉండాలి కానీ, మెడలో వేసిన పులిగోరు వల్ల
విజయము లభించదని భావము.

98. మంచి మాటజెప్ప మనసునా వృషభము,

ముల్లుక్ర గ్రుచ్చ ముందుకేగు,

మూర్ఖుడైనవాడు ముందుచూపెరుగడు!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మంచిగా మాట చెవితే ఎద్దులు పొలాన్ని దుస్సువు. వెనుకన ముల్లుక్రతో గున్నిన
అవివేగంగా పొలాన్ని దుస్సుతాయి. మూర్ఖుడు కూడా ఈ విధంగానే ప్రవర్తిస్తాడని
భావము.

99. గుణము లేనివాని కులమెంతగొప్పగా,

ఉన్ననేమి శలము! తిన్ననేమి?

మానవతను వీడ మానంబు పోవురా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

గుణహీనుని కులము ఎంత గొప్పదైన ఫలితం ఉండదు మానవత్వాన్ని వీడినప్పుడు
మానం పోయినట్టేనని భావము.

100. అవసరాన్నిబట్టి ఆలోచనలు పుట్టు,

అధికమైనగాని అందిపట్టు,

అవసరమ్ములేక ఆలోచనేదయా!

పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి అవకాశాలను అందిపుచ్చుకొని, అవసరాన్ని బట్టి ఆలోచనలు చేస్తుంటాడని
భావము.

101. చెట్టు నీడనిచ్చు మళ్లీ బ్రతుకునిచ్చు,
నీరు సాయపదును నిప్పుకూడ,
మనములైన మనము మరి నేర్చుపెన్నదో !
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

చెట్టు నీడను మళ్లీ బ్రతుకును ఇచ్చాయి. నీరు, నిప్పు కూడా మనకు సచోయడతాయి.
మరి మనములైన మనము ఇవన్నీ ఎప్పుడు నేర్చుకుంటామో తెలియదని భావము.

102. రాజు కొరకు నీవు రాత్రింబవళ్ళగా,
కష్టపడిన గాని కాంక్షదీర,
కనికరంబు చూప కష్టమో రాజుకు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

రాజు కొరకు నీవు రాత్రింబవళ్ళ కష్టపడినా, రాజు గారికి నీపైన ఒక్కాక్కసారి
కనికరం కూడా కలగదని భావము.

103. రాజుగారితోడ రాజ్యాలు తిరిగినా,
ఘలము దక్కబోడు బాధ మిగులు,
తిన్నతిండి ఘలము తిరుగుబోతందురు !
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

అధికారం ఉన్నవాడి వెంట నువ్వు రాజ్యమంతా తిరిగినా, నీకంటూ ఏమి మిగలదు.
ఏ రోజు కారోజు తిన్న ఆహారమే నీకు దక్కుతుందని భావము.

104. రాజుగారి తోడ రాణించు స్నేహము,
కొంతమేర తీర్చు కోరికలను,
పాముతోడ చెలిమి పాటించినట్లుగా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

అధి కారం ఉన్నవాడితో స్నేహము కొంత మేరకు నీ కోరికలను తీర్చగలుగుతుందేమో
గాని ఆ స్నేహము ఎప్పటికీ పాముతో చెలగాటము వంటిదని భావము.

105. రాజుగారి తోడ రగడ సీకెందుకు?,

బొంకు నేర్చువలయు జంకు వీడి,

ఆటలాడిన తల కోటుకు ప్రేలాడు!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అధికారం ఉన్నవాడి వెంటతిరిగినచో, జంకు లేకుండా రంకు, బొంకు నేర్చుకుంటాం.
చివరకు రాజుగారితో ఆటల వలన తలలు కోట గుమ్మానికి ప్రేలాడుతాయని భావము.

106. ఆడితప్పి నట్టి ఆరాధ్య నాయక,

అట్టి జరుగబోవదన్ని నాళ్ళు,

నెత్తి మోయువారె చిత్తుగా జేతురు!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

జచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకోలేని నాయకులకు తనను నెత్తికెత్తుకున్న వారే ఓడిస్తారని భావము.

107. ఆకలైనగాని ఆరోగ్యమైననూ,

నిశ్చలమ్మకల్లు నిద్ర వలన,

నిద్రలేమి బ్రతుకు నిస్తేజమగునయా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిద్రలేకపోవడం వలన మనిషికి అలసట కలుగుతుంది. ఆకలైనా, ఆరోగ్యం వంతంగా ఉండాలన్నా, చక్కగా నిద్రపోవాలని భావము.

108. నిద్రగొన్నవాడు నీది నాది యనక,

నిద్ర పోవునయ్య నేల మీద,

నిద్ర వలన మనసు భద్రమౌ తీరురా!

పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిద్ర వలన మనసుకు ప్రశాంత లభిస్తుంది. నిద్ర వచ్చినవాడు ఇక్కడ, అక్కడ అని తేడా లేకుండా నేల మీద కూడా నిద్రపోగలుగుతాడని భావము.

109. నిద్ర పోవవేళ నీదు మనసు హాయి,
పొందునయ్య శక్తి పుణ్ణిగాను,
నిద్ర పొందు జన్మ నిజమైన జన్మంబు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిద్ర పోయిన తర్వాత మనసు హాయిగా ఉంటుంది. తిరిగి శక్తిని పొందగలుగుతాడు.
చక్కగా నిద్ర పోయే వ్యక్తి జన్మసార్థకం అవుతుందని భావము.

110. నిద్రలేనివాడు శ్రద్ధను కోల్పోవు,
చింత బొందునయ్య చిత్రముగను,
క్షణము కునుకుపాటు క్షమను కోల్పోవరా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

వాహనాలు నదిపేటప్పుడు నిద్రలేనివాడు శ్రద్ధలేక ప్రమాదాలకు కారణమవుతాడని
భావము.

111. నిద్ర మానినట్టి నిరుపేద బ్రతుకులు,
పీగపోవ కాస్త వెలుగలేక,
జాతి నిద్రపోవ జగతికే ముప్పురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

రాత్రింబవట్ల క్షప్పపడే నిరుపేద బ్రతుకులకు చాలిచాలని నిద్రతో, బ్రతుకులో వెలుగు
ఉండదు. జాతినిద్ర పోతే దేశానికే ముప్పు కలుగుతుందని భావము.

112. అదుపు తప్ప మనసు ఆశలు కోర్చెలు,
కోరుమెండుగాను గోలచేసి,
పొదుపు చేయువాడే పురుషోత్తముండురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మన మనసులో కోర్చెలు అదుపులో ఉంచి పొదుపు చేయువాడే పురుషోత్తముడని
భావము.

113. వెన్నుపోటు లేక చిన్న మనిషి గూడ,
లేదు జగతిలోన లేదు నరుడు,
నమ్మకంబు మనది సొమ్మురా తనకది!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనము నమ్మినవారే మనకు వెన్నుపోటు పొడుస్తారు. వెన్నుపోటు పొడవని వాడు
భూమిపై ఎవరూ లేరని భావము.

114. నిజము మాటలాడు నిష్టతో నీవున్న,
నిజము పల్చుటదియె నేరమౌర,
నిజము మాటలాడ నిష్టర మిలలోన!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిజము మాటల్లాడితే భూమిపై నిష్టరము కలుగుతుంది. అదే నేరముగా కూడా
పరిగణించబడుతుందని భావము.

115. కొమ్ములున్న హరిణి కోడెగిత్తను బోలి,
ఎదురు తిరిగి చంపు బెదురు లేక,
మనుజుదైన యటులె దనుజాల గెల్చురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

జింక కోడెగిత్తవలె దైర్ఘ్యంగా శత్రువుని ఎదుర్కొని చంపగలుగుతుంది. ఆ విధంగా
మంచి వాడు దుష్టుని ఎదుర్కొంటాడని భావము.

116. జనముతోడు లేని చైతన్యమదియేల?
ఉడుకు రక్తమున్న ఉహాలేల?
యుక్తవయసులోన ముక్కి నీకేలరా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజల మధ్యతలేని చైతన్యము, ఉడుకు రక్తమున్నవారు ఉహాల్లో తేలియాడుటం,
యుక్తవయసులో ముక్కిని కోరుకోవడం చేయరాదని భావము.

117. అడి తప్పవద్దు ఆన మీరగ వద్దు,
బట్ట వేట కొరకు పాట్లు వద్దు,
బట్టు వేసిన ప్రజ ఓర్చు కోల్పోవరా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఇచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకోలేని నాయకులు, తిరిగి బట్ట కొరకు పాట్లుపడవద్దని,
అలాంటి వారిని ప్రజలు ఓడిస్తారని భావము.

118. బట్టు కొల్ల గొట్టు బటమి తప్పించ,
లేని పోని మాట లివ్వబోకు,
ఇచ్చినట్టి మాట పచ్చిమోసము కాదె!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజల ఓట్లను పొందెందుకు అమలుకాలేని హమీలను ఇవ్వకూడదు. అలా మాట
ఇచ్చి తప్పితే అది పచ్చిమోసముతో సమానమని భావము.

119. అనతి కాలమందు నథికారమును పొంద,
మాట తూలనాడ మంచిదగునె?
సాధ్య రాజనీతి చరితలో నిల్చునా?
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

తక్కువ సమయంలో తప్పుడు వాగ్గానాలతో అధికారాన్ని పొందినవాడు చరిత్ర
హినుదువుతాడని భావము.

120. ప్రజల మేలుకోరు పథకాల మాటున,
పనితనంబు తగ్గిపంట తగ్గి,
కష్టమొకటి మనల కాపాడు నిత్యము!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ప్రజలమేలు కోరి పథకాలు ప్రవేశపెట్టిన ఫలితం ఉండదు. వాటి అమలు కొరకు
కష్టపడిన ఫలితం ఉంటుందని భావము.

121. నీళ్ళధరలు పెరిగె నీరా ధరపెరిగె,
అప్పు పెరిగిపోయె కుప్పలుగను,
పంట ధరలు పెంచ బాధ్యత లేదాయే!
పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

నీళ్ళు, మత్తుపడార్థాలు, ప్రజల అప్పులు ధరలు విషపీతంగా పెరిగాయి. ఈ స్థాయిలో పంటల ధరలు పెంచడానికి నేతలు బాధ్యత వహించడం లేదని భావము.

122. సూర్యుడనెడిపేర చూడగా భువిపైన,
శక్తినిచ్చుచుండు జగతిక్కల్ల,
నవ్యరీతి నడిచె నాటికీ నేటికీ!
పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

ఈ ప్రపంచం అంతటికి శక్తినిచ్చే సూర్యభగవానుడు నాటికి నేటికీ మనకు అదర్శంగా నిలుస్తాడని భావము.

123. సూర్య రశ్మితోడ సూక్ష్మము మోక్షము,
నరుల నాగరికత వరలు భువిని,
సూర్యశక్తి లేక శూన్యమే మిగులురా!
పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

ఈ భూమిపైన నరుని నాగరికత సుండి అభివృద్ధి వరకు సూర్యరశ్మితో జరుగుతుంది. అలాంటి సూర్యరశ్మి లేక జగతిలో శూన్యమే మిగులుతుందని భావము.

124. ఆకులలుములైన ఆకాశగంగైన,
పుప్పుజూతులైన భూమిపైన,
సూర్యరశ్మిలేక శుష్మిదచిపోవురా!
పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

చెట్లు పెరగడానికి, వర్షం కురవడానికి, పూలు వికసించడానికి సూర్యశక్తి కారణం. అదిలేకపోతే అన్ని నశించిపోవునని భావము.

125. భూమిపైన చెట్లు భుక్తి నిచ్చేదు చెట్లు,
ధాన్యమిచ్చు పైద్దు ధరణి యందు,
భాసురుండు లేక భాసిల్లపెట్టయా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
ఆహారాన్ని అందించే మొక్కలు, చెట్లు భూమిపైన సూర్యుడు లేక ఎదగలేవని భావము.

126. సప్త నదులుగాని సప్త సముద్రాలు,
వరుణుడైన మబ్బు కరుణాయైన,
దినకరుండు తోడ జనియించి తీరురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

నదులు, సముద్రాలు, మబ్బులు ఏర్పడి వర్షం కురవడం ఆన్ని కూడా సూర్య శక్తితోనే
సాధ్యమని భావము.

127. ఆకలన్న దొకటె అన్నేషణకు మెట్లు,
అదియు లేక పోవ ఆశలేదు,
పొట్టకూటి కొరకు పోరాడి తీరుమా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఆకలి మాత్రమే అన్నేషణకు తొలిమెట్లుగా భావిస్తారు. ఆకలిలేని చోట ఆశకు
తావులేదు. జానెడు పొట్టనింపడం కోసం ప్రతిభక్కరూ పోరాడుతూ ఉంటారని
భావము.

128. కాయ కష్టమైన కష్టాల పాలైన,
కనుల వెంటనీరు గారుచున్న,
కడుపు నిండతిండి గాయాలు మాన్సురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పేదరికంతో కష్టం చేసినా, కళ్ళ నుండి నీరు కార్పీనా, ఆ కష్టాలన్నీ కడుపు నిండా
అన్నంతో మాయమై పోతాయని భావము.

129. అందమైనగాని బంధమైనను గాని,

బిగిరంబుతోడ ఊరడిల్లు,

ఆరగింపు లేక ఆరోగ్యమేదయా!

పత్తిపాటి మాట పసిది మూట. (బిగిరంబు = అన్నము)

సరుని అందమైనా, ఇతరులతో బంధమైనా, ఆరోగ్యమైనా అచోరంతోనే అది సమకూరుతుందని భావము.

130. ఆకలేరమనకు అతి పెద్దశత్రువు,

అన్నివేళ నందు అంగదంబు,

అవసరంబులేని ఆనరులేరయా!

పత్తిపాటి మాట పసిది మూట. (అంగదంబు = ఆకలి)

ఈ భూమిపై ఆకలే మనకు అతిపెద్ద శత్రువు ప్రతిరోజు ఆ శత్రువును జయించడానికి మనం పోరాదుతూ ఉండాలని భావము.

131. కడుపు మంట తీర కష్టాలు పడవలె,

త్రమను చేయలేని చవటపట్లు,

ఆకలాక్కట్టేను రోకటి పోటాను!

పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

మనిషి జానెదు కడుపు నింపడానికి ఎన్నో కష్టాలు పడవలేను. అలా కష్టపడని దద్దుమ్మలకు ఆకలి రోకటి పోటులా ఉంటుందని భావము.

132. పుస్తకంబు చదువ పూజింప ఘలితంబు,

పుస్తకంబు హస్తభూషణంబు,

పుస్తకంబు లేక పుణ్యంబు లేదయా!

పత్తిపాటి మాట పసిది మూట.

పుస్తకాలు చదవడం, పూజించడం వలన ఘలితం లభిస్తుంది. పుస్తకము మనచేతికి ఆభరణం వంటిది. పుస్తకాలు చదవకపోతే పుణ్యము లభించదని భావము.

133. పుస్తకంబు జనుల మస్తిష్కమును పెంచు,
పుస్తకంబు చదువ భుక్కినియ్యు,
పుస్తకంబు జన సమస్త సౌఖ్యంబురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు మానవుని మేధస్సును పెంచగలుగుతాయి. పుస్తకాలు ప్రజలకు సాకర్యవంతమైన జీవితాన్నిస్తాయని భావము.

134. నిత్య జీవితాన నిజమైన స్నేహంబు,
పుస్తకాల వలన పొందగలము,
పుస్తకాలు చదువముక్కి పొందగలదు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు మన రోజు వారి కార్యక్రమాలలో స్నేహితుడులా పనిచేస్తాయి పుస్తకాలు చదివిన ప్రతి ఒక్కరూ ముక్కి పొందుతారని భావము.

135. ఒక్క పుస్తకంబు ఒత్తిడి తగ్గించు,
ఒక్క పుస్తకంబు ఓర్పునేర్పు,
చక్కగాను దెలియు చరితలో చిత్రాలు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు మనకు ఒత్తిడి తగ్గించి ఓర్పును, నేర్పును ఇచ్చి. చరిత్రను తెలియజేస్తాయని భావము.

136. తరతరాల జ్ఞానధారను వడవోసి,
అనుభవాన్ని కలిపి అచ్చువేసి,
అందజేసినట్టి అమృతంబె పాత్రంబు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పుస్తకాలు మందు తరాల విజ్ఞానాన్ని, అనుభవాన్ని కాచి వడవోసినట్లుగా మనకు అందజేస్తాయని భావము.

137. ఆటవెలది రచన అందమైన కృతులు,
అనుభవాల సారమందజ్ఞేసి,
నిగ్దిసె వేమ నిలువెల్ల జగత్తిని!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
వేమన అందమైన ఆటవెలది పద్యాలతో అనుభవసారాన్ని సమాజానికి అందించి,
జగత్తిని ప్రశ్నించాడని భావము.
138. పిల్లలైనగాని పెద్దలైనను గాని,
పామరుండు గాని పండితుండు
పాడగల్గునట్టి పద్యమ్యు హృద్యమ్యు!
యుగ పురుషుడు గదర యోగివేమ.
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
పిల్లలకు, పెద్దలకు, పండితులకు, పామరులకు అర్థమయ్యే విధంగా తన పద్యాలను
హృదయాలను హత్తుకునే విధంగా వేమన మనకందించాడని భావము.
139. దాంబికాల చూపు టక్కరి జనులను,
ఎండగట్టి తప్పు లత్తిమాపె,
మూఢనమ్మకాల మోసాల చూపించె!
యుగపురుషుడు గదర యోగివేమ.
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
గొప్పలు చెప్పి మోసం చేసే వారిని, తప్పులు చేసే వారిని, మూఢనమ్మకాలతో
మోసం చేసే వారిని తీప్రంగా విమర్శించిన యోగివేమన యుగ పురుషుడని భావము.
140. అక్కరమ్ము జేర్చి అందమ్ము జతగూర్చి,
పద్మరచన జేసె వాసిగాను,
సహజ కవిగ వేమ చక్కగా ప్రాసెరా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
వేమన అక్కరమూ అక్కరమూ కూర్చి దానికి అందాన్ని చేర్చి పద్యాలుగా రచించి
సహజ కవిగా పేరు ప్రభ్యాతులు పొందాడని భావము.

141. భక్తిజ్ఞసయోగ వైరాగ్యతత్వంబు,
సూరిపోనే వేమ సుర్వియందు,
అట్టివేమన మన కారాధ్య పురుషుండు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

భక్తి, యోగము, జ్ఞానము, వైరాగ్యమును వేమన తన పద్మాల ద్వారా తెలియచెప్పాడు
అట్టివేమన మనకు దైవంతో సమానమని భావము.

142. కట్టుబట్టలైన కట్టుబాట్టైననూ,
పెద్దవారి నుండి శ్రద్ధగాను,
పొందినట్టి సరుడు పుడమిలో పేరొండు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనము తొడిగే బట్టలుగాని, పాటించే కట్టుబాట్లు గాని పెద్దల నుండి శ్రద్ధగా
నేర్చుకున్నప్పుడే, పేరు ప్రభ్యాతులు పొందుతాడని భావము.

143. పెద్దవారలైన పేదవారైననూ,
శాప్రవేత్తనైన సంఘ మండు,
కట్టుబాట్లతోడ కట్టి యుంచగలము!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పెద్దవారైనా, పేదవారైనా, శాప్రవేత్తనైనా సంఘుంలో కట్టుబాట్లతో వారిని
నియంత్రించగలమని భావము.

144. కట్టుబాట్ల తోడ కన్నబిడ్డల పైన,
కనికరంబు లేని కర్కుశులకు,
గుండె నుండు జాలి గుర్తింద నీతిరా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

విపరీతమైన కట్టుబాట్లను విధించి, కన్నబిడ్డలపై కనికరము లేని కర్కుశ తల్లిదండ్రులకు
మనసులో ఉండు జాలి, దయ గురువింద గింజలో నలుపులా ఉంటుందని భావము.

145. కట్టుబాట్లతోడ కన్నచిడ్డల జంపి,
ప్రాకులాడ కోయి పరువు కొరకు,
గట్టిగాను మనము ఖండించవలెనయా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబాట్లు పెట్టికన్న బిడ్డల చంపి, పరువకోసం ప్రాకులాడే తల్లిదండ్రుల చర్యలను
మనము గట్టిగా ఖండించవలెనని భావము.

146. పట్టుబట్ట వద్దు కట్టుబాట్లు కొరకు,
మంచిపెంచి నీవు మమత పంచు,
ముందు చూపులేని మూర్ఖపు పనులేల?
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబాట్లు కొరకు పట్టు బట్టవలదు. మనుషుల మధ్య మంచిని పెంచి, మమతను
పంచవలెను. మూర్ఖపు పనులెప్పుడు చేయరాదని భావము.

147. కట్టుబాట్లనునవి కన్నీటి సంద్రాలు,
వాటినీడలేక పారిపోకు,
చదువు సంధ్యలెరిగి చక్కగానెదిరించు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబాట్లు అనేటివి కన్నీటి సముద్రం లాంటివి. వాటిని ఎదిరించలేక ఎవరు
పారిపోరాదు. చక్కగా చదువు నేర్చిన వాటిని ఎదిరించ వచ్చునని భావము.

148. కట్టుబాట్లు కొరకు కంచె వేయవలదు,
మంచి జేయ బ్రతుకు మార్చగలదు?
మానవత్వమున్న మంచి జరుగునయ్యా,!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

కట్టుబాట్లు కొరకు కంచె వేసినట్లుగా ఉండరాదు. మానవత్వము చూపిన అంతా
మంచే జరుగుతుందని భావము.

149. కళ్ళమొకటే నరుల కాపాడు వైవంబు,
కార్యాధనంబు కళ్ళపడిన,
కళ్ళపడిన తొలగు కన్నీటి సంద్రాలు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

కళ్లం ఒకటే మనుషులను కాపాడగలుగుటంది. దాని పలన పనులు నెరవేరుతాయి.
కళ్లపడడం పలన కన్నీరు తొలగి సుఖం లభిస్తుందని భావము.

150. శ్రమను చేయు నరుడు జగతిలో నిలబడు,
తిండిబోతు బ్రతుకు బండబారు,
శక్తి మించి పనులు చక్కగా చేయుమా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

శ్రమ చేసేవాడు తనకాళ్లపై తాను నిలబడతాడు. ఊరకనే తినితిరిగే వాడి జీవితం
బండబారి పోతుంది. తన శక్తికి మించి పనులు చేసిన ఫలితం లభిస్తుందని భావము.

151. జీవమున్న చాలు శివతత్వమున్నట్టి,
జీవనంబె మంచి జీవితంబు,
జీవమున్న చోట జీవితంబుండురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

జీవమున్న ప్రతి మనిషిలోనూ శివతత్వం ఉంటుంది. మంచి జీవన విధానము
మంచిజీవితానికి మార్గమని భావము.

152. విత్తులేని మొక్కప్రిత్తునివ్వ గలదా?
రెక్కలేని పక్కలేవలేదు,
హక్కులేని వాడు మొక్కుచూ బ్రతుకురా !
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

విత్తునాలు లేని మొక్క గింజలను ఇవ్వజాలదు. రెక్కలు లేని పక్కిపైకి ఎగురజాలదు.
అలాగే హక్కులు లేని వాడు, ఇతరుల కాళ్లపై పడి మొక్కుతూ ఇతకాలని భావము.

153. కీడు చేయు మనసు గోడుచే నిండును,
హాయిగున్న మనసు రేయపవలు,
శాంతమైన బ్రతుకు సంతోష మిచ్చురా?
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

హానిచేయు మనసు కలిగినవాడు ఎప్పుడూ బాధపడుతూనే ఉంటాడు. మంచి చేసేవాడు ఎప్పుడు హాయిగా జీవిస్తాడు. మన బ్రతుకు చక్కగా ఉండాలంటే ఇతరులకు మేలు చేయాలని భావము.

154. కష్టమైనగాని కరుణించి కాపాడు,
నష్టమైనగాని యష్టపడును,
స్ఫ్యమైన ప్రేమ సాధించి నిలుచురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఇద్దరి మధ్య ప్రేమ బంధం కష్టాలలో కాపాడుతుంది. నష్టమైనా భరించి ఇష్టపడుతుంది. అలాంటి ప్రేమ వీకాలంలోనైనా నిలబడుతుందని భావము

155. ఒకరి మీద ప్రేమ ఒకరికొకరు నిల్చి,
భయము వీడి తమదు ప్రాణమైన,
విడిచిపెట్టి ప్రేమ గుడికట్టి నిల్చురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

నిజమైనప్రేమ భయంలేక, ప్రాణాలకు తెగించి నిలబడుతుంది. అలాంటి ప్రేమ మనసులో గుడికట్టి నిలుస్తుందని భావము.

156. బాహ్య సుందరంబు పసిడి సంపదలను,
ప్రకృతినెట్టి నిల్చు పరువునైన,
కొల్లగట్టునోయి కోరిన హృదయంబు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

పైకి కనిపించే అంద చందాలను, సిరిసంపదలను, పరువును లెక్కచేయక కోరిన మనసును కొల్లగట్టున దేని జమైన ప్రేమ అని భావము.

- 157.** కులము మతము వీడి గుణముకై పోరాదు,
మలిన మంటబోదు చెలియ చెంత,
కలిమి లేములందు గారాలె పోరాలు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
నిజమైన ప్రేమ కులం చూడదు. గుణాన్ని మాత్రమే చూస్తుంది. కల్పపం లేని ప్రేమకు
ధనిక పేడ అని తేడా ఉండదు. వారి మధ్య గారాల మాటలే వారి మెడలో పోరాలుగా
ఉంటాయని భావము.
- 158.** ప్రేమపెళ్ళి కొరకు పెద్దలనెదిరించి,
కొండనైన కొళ్ళి పిండిజేసి,
ఏడికెదురు తిరుగు మేచీరా జగతిలో !
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
పెద్దలను ఎదిరించి, కొండ లాంటి సమస్యలను కూడా పిండి చేసి నిలబడే ప్రేమే
నిజమైన ప్రేమ, అలాంటి ప్రేమ కలకాలం నిలబడుతుందని భావము.
- 159.** శివునికైనగాని శ్రీనివాసునికైన,
భక్తిచేతపూజ శక్తినిచ్చు,
భక్తి కొరకు చేయ ముక్కెట్లు వచ్చురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
భక్తితో శివుని, శ్రీనివాసుని పూజచేస్తే ముక్తి కలుగుతుంది. కష్టపు నింపడం కోసం
చేసే పూజ వలన ముక్తి లభించదని భావము.
- 160.** శిలను దెబ్బి చెక్కి శివునిగా మలచిన,
ప్రొక్కిసంత ఘలము దక్కబోదు,
చిత్తమందు లేని శివుడేమి చేయురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
పూజ చేయాలంటే మనసు నిండా భక్తి కలిగి ఉండాలి. కేవలం రాయిని శివునిగా
మలచి పూజ చేసినంత మాత్రాన ఘలితం లభించదని భావము.

161. పెద్దబోట్లు పెట్టి త్రధగా పూజలు,
జరువనేమి ఫలము సురులకైన,
మనసునందు జనుల మంచినే కోరుమా!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

నుడుట పెద్దవెద్ద బోట్లు పెట్టి, త్రధగా పూజచేసిన ఫలితం ఊండదు. మోసం
చేయకుండా ప్రజల మంచి కోరుకున్నప్పుడే ఆ ఫలితం మనకు దక్కుతుందని భావము.

162. శివుని పేరుజెప్పి చీవాట్లు తిననేల?
హాని చేయవలదు దేనికైన,
పరుల సేవజేయ పాపంబు లేలరా?
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

భగవంతుని పేరు చెప్పి ఇతరులను మోసం, హాని చేసి పాపాలకు ఒడిగట్టి అపక్కిర్తి
పొందరాదని భావము.

163. ఆది గురువులైన ఆరాధ్యదైవంబు,
శివుని చెంత పూజ చింతదీర్ఘు,
నమ్మి పూజచేయ నటరాజు నీవయా!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

ఆదిదేవుడైన శివుని చెంతపూజ చింతలు తీర్చగలుగుతుంది. నమ్మకంతో పూజ
చేయుట వలన నటరాజు కనికరిస్తాడని భావము.

164. గోనె సంచి తొడగ గోత్రాలు మరచేనో,
నేచి యువతకదియె నెయ్యమయ్యె,
అవ్వతాత పేర్లు రవ్వంత దెలియునా!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

అవ్వతాతలపేర్లు, తమగోత్రాలు తెలియని నేచి యువత చిత్ర విచిత్రమైన వేషధారణతో
జీవిస్తోందని భావము.

165. సంఘు మందు జనుల సంస్కరములు చూడ,
బట్టతోడ మనది బ్రతుకుదెలియు,
నీవు కట్టుబట్టె నిజమైన మిత్రుందు !
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మన సంస్కరములు మనం తొడిగే దుస్తులపై ఆధారపడి ఉంటాయి. మనం ధరించే బట్టలే మనకు నిజమైన నేస్తాలు అని భావము.

166. కోరిన చదువెల్ల గౌప్యగాను చదివి,
జీతము మరి మంచి జీవితంబు,
కట్టుబట్ట చూడ కన్నీళ్ళపాలాయే!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

హుందాతనాన్ని కలిగించే దుస్తులు ధరించకుండా, గౌప్యగా చదువులు చదివి, పెద్దజీతాలు పొందినంత మాత్రాన ఉపయోగంలేదని భావము.

167. ఒక్కబట్ట చాలు నౌడలు కప్పుకొనగ,
చింపి దుస్తులేల చిత్రముగను,
బట్టలేమెకన్న బండెద్దు మేలయా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

మనిషి ఒంచినిండా దుస్తులు ధరించాలి. చిత్ర విచిత్రంగా చింపిరి దుస్తులు ఎందుక?
బట్టలు లేనివాడు బండెద్దుతో సమానమని భావము.

168. ఆది మానవునకు ఆకులే దుస్తులు,
అవియు లేక బ్రతికెనప్పుడపుడు,
అన్నియండి మనిషి ఆదిమానవుడయ్యే!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

ఆది మానవుడు ఆకులు ధరించాడు. అన్నీ ఉన్న ఆధునిక మానవుడు మంచిదుస్తులు ధరించక ఆదిమానవుడైనాడని భావము.

169. ఆడితప్పినట్టి ఆదర్శ నేతల,
తలచుకొనుము నీవు తప్పకుండ,
ఒక్కపోటు పోటు ఓడించి తీరురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడిమూట.
వాగ్గానాలు చేసి మాటతప్పిన నాయకులను, మనసులో తలుచుకని ఓటుతో ఒక్కపోటు
పొడిచి ఓడించాలని భావము.
170. ఉద్యమాలు చేయున్నండులై నట్టి,
గొప్పవారి కొరకు గొప్పముగను,
ఓటు వేయుమయ్య మాటిచ్చినట్లుగా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
ప్రజలపక్షాన నిలిచి, ఉద్యమాలు చేసే వారికి మద్దతుగా ఓట్లు వేసి గెలిపించాలని
భావము.
171. ప్రజల మధ్యతిరుగు పాలనాధక్కలు,
మాటమీద నిల్చు మాన్యలకును,
అండగాను నిలువ ఆలస్యమేలయా?
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
ప్రజల మధ్య తిరిగే గొప్పనాయకులు పాలనాధక్కలు, మాట మీద నిలబడేవారికి
అండగా ఉండాలని భావము.
172. ప్రశ్నవేయుమయ్య ప్రజల కొరకు నీవు,
ప్రశ్నలేని నాడు ప్రగతిలేదు,
ప్రశ్నవేయువాడ ప్రతినిధితీరురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.
సమస్య ఎదురైనపుడు ప్రశ్నించనివాడు నాయకుడు కాదు. ప్రశ్న లేనివాడు ప్రగతి
ఉండదు. ప్రజల కొరకు నీవు ప్రశ్నించినప్పుడే గొప్పనాయకుడుగా ఎదుగుతావని
భావము.

173. ఓటునమ్ము కొనకు చేటు దెచ్చు మనకు,
ఓటువేయి మిగుల ఓర్పుతోడ,
నీవు కూర్చు గెలుపె నిజమైన గెలుపురా!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

మనకున్న ఓటు అమ్ముకోరాదు. ఓటు హక్కుస్తు సద్గ్యానియోగం చేసినప్పుడే ఆది
నిజమైన గెలుపు అని భావము.

174. గురువులందు భక్తిగుణముల తోడుగ,
మెలగవలయునయ్య మెచ్చురీతి,
చెప్పినట్టి మాట చెవిలోన పడునట్లు!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

గురువుల యందు భక్తి కలిగి ఉండాలి. వారు చెప్పినట్లు నడుచుకొని, గురువు
మెచ్చుకునేటట్లు మెలగవలెనని భావము.

175. తల్లితండ్రియందు దయలేని వారికి,
పాపభీతి లేని ప్రాణులకును,
నరక ప్రాప్తికల్లు నరలోకమందునే!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

తల్లిదండ్రుల పట్ల జాలి, దయలేని వాడికి, పాపభీతి లేకుండా ప్రవర్తించేవాడికి,
భూలోకంలోనే నరకం లభిస్తుందని భావము.

176. ఎన్నినాళ్ళు బ్రతికి ఏమి జేసిన గాని,
తుదకు వెళ్ళగలవు తోడువీడి,
అంతమాత్రమునకె ఆత్రము నీకేల?
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

ఎంత కాలంబ్రతికినా, ఎంత గొప్పవనులు చేసినా, చివరకు తోడు లేకుండా
బంటరిగా వెళ్లవలసిందే. అంత మాత్రము చేత ఆత్రపడి సంపాదించడం ఎందుకని
భావము.

177. వల్లమాలినట్టి వృథపు మాటలు,
దాన ధర్మములను కాన రాక,
కోట్లు కూడగట్టి కొనిపోవ లేవురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

పనికిమాలిన, వ్యర్థపు మాటలు మాట్లాడుతూ దాన ధర్మములు చేయకుండా కోట్లాది
రూపాయలు సంవాదించినా చివరకు తీసుకు పోయేదేమీ లేదని భావము.

178. వందకోట్లు వజ్రవైఘ్యార్యముల కన్న,
చింతదీర్ఘ గొప్ప సిరుల కన్న,
కన్నతల్లి మిన్న కషుమోయి నిజమిది !
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

కోట్లాది రూపాయల డబ్బు, వజ్రవైఘ్యార్య ఆభరణములు, సిరిసంపదలు కన్నా, తల్లి
గొప్పతనాన్ని గుర్తించాలని భావము.

179. అమృకన్నమిన్న అర్ధాంగి సేవలు,
కళ్ళలోన పెట్టికరుణ జూపు,
వారధివలె నిల్చి వంశమ్మి నిల్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

తల్లివలె భార్య కూడా సేవలు అందించి కళ్ళలో పెట్టిమాసు కుంటుంది. అలాగే
వారసులను అందించి వంశానికి వారధిలా నిలుస్తుందని భావము.

180. అమృనాన్న ప్రేమ అక్కచెల్లెళ్ళలో,
చూచు కొనెదమయ్య చుట్టరికము,
అక్క తోడు నీడ ఆదర్శమైనిల్చు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.

అమృనాన్నల ప్రేమానురాగాలు అక్కచెల్లెళ్ళలో కూడా మనం చూడగలము. వారి
తోడు నీడలు మనకు ఆదర్శమైనిల్చుని భావము.

181. అత్త మారుతల్లి ఆనందములు చల్లి,
 కన్సుతల్లివలెను కాచుమనల,
 అల్లీమహిశ సేవ ఆదర్శ మయమురా !
 పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
 అత్తమ్మ కూడా అమ్మలాగా మనల్ని చూసుకుంటుంది. అలాంటి మహిశ సేవ మనకు
 ఆదర్శమాతుందని భావము.
182. ఇన్ని విధములైన ఇంతిగా సేవలు,
 చేయునట్టి మహిశ జీవితమ్ము,
 నిష్పత్తోడ నిస్పాతమయమురా!
 పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
 ఇన్ని రకాలుగా సేవలు అందించే మహిశలు, వారి జీవితాలు మనకు ఆదర్శమని
 భావము.
183. గాలిబుడగలోన కాళ్ళను మడచిన,
 పుట్టుకయ్య మనది పుడమిలోన,
 గాలిలోన కలియు కాలముచెల్లిన!
 పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
 గాలిబుడగ లాంటి అమ్మకడపులో నుంచి పుట్టీన పుట్టుక మనదని, కాలము
 చెల్లినప్పుడు గాలిలో కలిసిపోతుందని భావము.
184. అమ్మకడపులోన కమ్మని భావన,
 ప్రేగుతెంచివచ్చు ప్రేమతోడ,
 చిత్రమైన రీతి చిన్నకణము నుండి !
 పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
 అమ్మ కడపులో నుండి కమ్మని భావనతో ప్రేగు తెంచుకొని ప్రేమతో బిడ్డ బయటకు
 ఒక చిన్న కణము నుండి వస్తుందని భావము.

185. కాలగర్భ మందు కాచిన పండువై,
అమృగర్భ మందు బొమ్మహోలె,
భూమిపైన పడి విముక్తిని పొందురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
కాలము కాచినపండు వలె అమృగర్భము నుండి బొమ్మహలె ఈ భూమి పైకివచ్చి విముక్తి పొందుతుందని భావము.
186. తల్లిదండ్రి ప్రేమ దాచిన ప్రేగులో,
పుట్టునట్టి బిడ్డ పుణ్యమూర్తి,
అట్టి అమృ నాన్నలాదర్శ ప్రాయంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
తల్లిదంప్రుల ప్రేమకు ప్రతిఫలంగా కన్న ప్రేగు నుండి పుణ్యమూర్తిలా బిడ్డ పుడుతుంది. అలాంటి అమృనాన్నలు మనకు ఆదర్శ ప్రాయులని భావము.
187. కన్నప్రేగు మీద కనికరంబును జూప
కష్టమైనగాని యిష్టమౌన,
మానవాళి కదియె మాధుర్య ఘుట్టంబు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
నీకెన్ని కష్టాలు ఎదురైనా, తల్లిదంప్రులపైన కనికరము చూపవలెను. అలా తల్లిదంప్రులను చూసుకోవడమే మనములకు మధురమైన కార్యమని భావము.
188. బలగమెంతయున్న బలము నీకున్నమా,
వయసు మీదపడగావాడిపోక,
తప్పదయ్య చావు తప్పించుకో లేవు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
నీకెంత బలము, బలగము ఉన్నా, వయసు మళ్ళీన తరువాత ముసలితనం వస్తుంది. మరణం నుండి ఎవరు తప్పించు కోలేరని భావము.

189. వందగొడ్డతిన్న బలమైన పులిరాజు,
పృథవైన పిదప శ్రద్ధతగ్గి,
సింహమైన గాని చిక్కురా కుక్కు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

వంద పశువులను చంపి తిన్న క్రూరమ్మగాలైన పులి, సింహము కూడా ముసలి
తనం వచ్చాక కుక్క చేతచిక్కి భంగపాటుకు గురియోతాయని భావము.

190. ఉడుకురక్తమున్న దుడుకు పనులుజేయు,
పాడి యౌర యుక్తవయసు నందు,
ముసలితనము లోన ముక్కికె ప్రార్థించు!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

యవ్వనంలో ఉడుకు రక్తముచే దుడుకు పనులు చేయుట సహజము. అలాగే
ముసలితనములో ముక్కి కొరకు భగవంతుని ప్రార్థించవలెనని భావము.

191. కన్న మిన్న కానక భువిని యానక,
పాటు పదుధరయ్య పదవి లోన,
వయసు మీదపడగ వణుకుచూ గడుపురా!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

అధికారంలో ఉన్నప్పుడు కన్న, మిన్న తెలియక పాటుపడతారు. వయసు మళ్ళిన
తరువాత వణుకుచు గడపాల్చి వస్తుందని భావము.

192. కన్న బిడ్డలంత కనికరంబును వీడి,
ఆత్మమాల జేర్పునపసరంబు
వచ్చినంతనేని చచ్చినంత పనియో!
పత్రిపాటి మాట పసిడి మూట.

తల్లిదంప్రులపై కనికరంలేని బిడ్డలు, ఆత్మమాలలో పెట్టడం వారిని చంపినంత పని
అవుతుందని భావము.

193. మొక్కలైన గాని చక్కగా పూలను,
క్రమము తోడ పూయు క్రమముచేయు,
బుతువులెన్నియున్న బుజావు చేయును చెట్లు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
బుతువులు మారినప్పుడల్లు మొక్కలు ఆయా బుతువులలో తమ పనిని తాము
చక్కగా చేస్తూ, పూలు పూస్తాయని భావము.
194. పరులసేవ కొరకు పరమార్థ సాధన,
మొక్క చేయునయ్య చక్కగాను,
నరునికన్న మిన్న నాటికి నేటికీ!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
మనిషి కన్నా మొక్కలు పరుల సేవ కొరకు చక్కగా పరమార్థ సాధన చేస్తాయని
భావము.
195. చెట్లు మానవులకు చేయును మంచిని
పొడు నుండి కూడ మొలకనిచ్చు,
భువిని పాస్చుజేయ పూలను రాల్చురా ,
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
చెట్లు మానవులకు మంచిని చేస్తాయి. ఎందిన పొడు కూడా చిగురించి, పూత
పూసి భూమిని పూల పాసుపు చేస్తుందని భావము.
196. వానజల్లు పడగ వాడిపోయిన చెట్లు,
చిగురుతొడిగి పెరుగు చిత్రముగను,
నరుడు గూడ యట్లు నడచుకోవలెనయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
వాడిపోయిన చెట్లు వర్షపు చినుకులలో తడిచి, చిగురు తొడిగినట్లుగా మనిషి కూడా
అభివృద్ధి వైపు నడుచుకోవలెనని భావము.

197. చిన్నమొక్కగాని చిరునవ్వు చిందించు,
భూమి పైనపూలు ముదము గొల్పు,
పూలు నరులకొరకె పుడమిపై పూయురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
భూమి పైన చిన్నచిన్న మొక్కలు పూలపూచి మనకు ఎంతో సంతోషాన్ని కలుగ
జేస్తాయి. అవి మనకొరకే పూలు పూచినట్లుగా ఉంటాయని భావము.
198. వేలకోట్ల పస్సులెగ వేతదారుల,
సంస్కరించగలరు సంఘ మందు,
చిన్నతప్పు చాలు చిరుకొల్ములూడురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
వేలకోట్ల అప్పులు ఎగేతదారులకు సంఘంలో ఘన సంస్కరము లభిస్తుంది.
చిన్నతప్పు చేసిన చిరుద్వోగికి మాత్రం ఉద్వోగం ఊడగొడతారని భావము.
199. వండకోట్ల సొమ్ము భయములేక తినియు,
బంధు మిత్రులెల్ల బాధితులుగ
మార్చినట్టి వారు మామంచి వారయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
వండల కోట్లరూపాయలు సొమ్ములు కాజేసి, బంధు మిత్రులను బాధితులుగా చేసిన
వారు, మంచివారుగా చలామణి అవుతారని భావము.
200. లక్షకోట్ల బుణము లక్షణముగ మెక్కి
నట్టివారినైన పట్టుకొనరు,
వండ రూకలు తిన బందియొనుద్వోగి!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
లక్ష కోట్లు అప్పును ఎగ్గట్టిన వారిని వదిలిపెట్టి, వండ రూపాయలు తిన్న చిన్న
ఉద్వోగిని జైలులో బంధిస్తారని భావము.

201. అప్పు తెచ్చినట్టి ఆదర్శమూర్తులు,
తప్పు జేసినట్టి గొప్పవారు,
నీతులెల్ల వల్లవేషరే సభలోని!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

అప్పులు చేసి గొప్పలు చెప్పుకునే వారు నేడు ఆదర్శ మూర్తులుగా చలామణి అవుతున్నారు.
అలాంచి వారు చట్టసభలలో నీతులు చెబుతూ ఉంటారని భావము.

202. మాట దప్పువారు మడమతిప్పెడి వారు,
మంత్రులైనగాని మాకు వలదు,
నిక్కమైన రీతి నొక్కడున్నను చాలు!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

మాట చెప్పి, ఆ మాట తప్పెడివారు మంత్రులైనా గానీ మాకు వద్ద. నిజము చెప్పెడి
వారు ఒక్కడు రాజుగా ఉన్నా చాలునని భావము.

203. వచ్చిపోవు నివియే ఖచ్చితముగ మూడు,
జబ్బు, పేదరికము, డబ్బుగాడె,
వీటి కొరకు సరుదు పాటుపడగనేల?
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

మనజీవితంలో వచ్చిపోయేవి మూడు అవి జబ్బు, పేదరికం, ధనము. వీటికొరకు మనిషి
పాటు పడవలసిన అవసరంలేదని భావము.

204. వచ్చి కూడ నిన్ను వడలనివీ మూడు,
విద్య, కీర్తి, ప్రజ్ఞ విదువబోవు,
వీటి కొరకు నీవు విశ్రాంతి వీదుమా !
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

మన జీవితంలోకి వచ్చాక తిరిగివెళ్ళినివి మూడు అవి విద్య, కీర్తి, తెలివి తేటలు. వీటి
కొరకు మనం విజ్ఞమించకుండా ప్రయత్నం చేయాలని భావము.

205. వీడిపోవరావు విలువైనవీ మూడు,
పరువు, కాలము మరి బాల్యమధియే,
సంతసంబు కల్గు సద్గునియొగమై!
పత్రిపాటి మాట పసిది మూట.

మన జీవితంలోకి వచ్చి వెళ్లాడ తిరిగిరానివి మూడు, కాలము, పరువు, బాల్యము. వీటినీ? సద్వినియోగం చేసుకోవాలని భావము.

206. వెంట వచ్చునివియో వీడక, నీనీడ
పాపపుణ్ణి మెల్ల పాడిగాను,
వీటి పీడి బ్రతుక విషయమ్ము లేదయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
జీవితంలో మన వెంటవచ్చేవి మూడు, అవి మనీడ, పాపము మరియు చేసిన పుణ్యము, వీటిని విడిచి పెట్టి బ్రతకడంలో అర్థంలేదని భావము.
207. కాలమందు సరులకండనివీ మూడు
అంబరీఘడాత్ము ఆకసంబు,
వీటియందు భక్తిపాటించ వలెనయా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
ఎప్పుటికీ మనకు అందనివి మూడు, అవి సూర్యుడు, ఆత్మ, ఆకాశం వీటి ముందు మనము భక్తిని పాటించవలెని భావము.
208. మనిషిధైన వాడు మార్పు చెందవలెను,
మార్పులేని నాడు హోనముగను,
కాలగ్రహమందు కలవక తప్పదు!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
మనిషి ఎల్లప్పుడూ మార్పు చెందవలెను. లేనిచో కాలగ్రహంలో కలిసిపోతారని భావము.
209. నడవడి గలవాని నారాయణుడు మెచ్చు,
గుణములు గలవాని గురువు మెచ్చు
బుద్ధిమంతుజూచి భూవితాను మెచ్చురా!
పత్తిపాటి మాట పసిడి మూట.
మంచినడత గలవానిని దేపుడు, మంచి గుణాలు కలిగిన వాడిని గురువు, మంచి బుద్ధి గలవానిని భూదేవి మెచ్చుకుంటుందని భావము.